

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave - Økonomi og administrasjon

ØMF190 Bacheloroppgave

Predefinert informasjon

Startdato:	07-05-2019 09:00	Termin:	2019 VÅR
Slutt dato:	15-05-2019 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
SIS-kode:	203 ØMF190 1 MA1 2019 VÅR		
Intern sensor:	Cardamine Carmen Estrella Olsen		

Deltaker

Navn: Ingvild Lund Fløtre
Kandidatnr.: 122
HVL-id: 132894@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: **Gruppenummer:** 6
Andre medlemmer i gruppen: Mucyo Marirosi, Julie Garnes Strøm

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Hvordan vil SAF-T påvirke de ulike fagområdene innenfor næringslivet og Skatteetaten?

How will SAF-T influence the various disciplines within the business sector and the Tax Administration?

**Ingvild Lund Fløtre, Mucyo Marirosi og
Julie Garnes Strøm**

Økonomi og administrasjon
Institutt for økonomi og administrasjon
Veileder: Carmen Olsen
15.05.2019

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

Bacheloroppgave referanseside

Institutt for økonomi og administrasjon

Campus Bergen

<i>Rapportens tittel:</i> Hvordan vil SAF-T påvirke de ulike fagområdene innenfor næringslivet og Skatteetaten?	<i>Dato:</i> 15.05.2019
<i>Forfatter(e):</i> Ingvild Lund Fløtre, Mucyo Marirosi og Julie Garnes Strøm	<i>Antall sider u/vedlegg:</i> 45
	<i>Antall sider m/vedlegg:</i> 55
<i>Fordypning:</i> Økonomi og administrasjon, fordypning Regnskap og skatt	
<i>Veileder ved avdeling:</i> Carmen Olsen	
<i>Merknader:</i>	

<i>Kontaktvirksomhet:</i>	

<p><i>Sammendrag:</i></p> <p>I denne oppgaven tar vi for oss Standard Audit File - Tax (SAF-T) som innføres i Norge 01.01.2020. Dette er et standard filformat for utveksling av regnskapsdata. Vi ønsker å se på hvordan innføringen av SAF-T vil kunne påvirke de ulike fagområdene innenfor næringslivet og Skatteetaten. For å besvare problemstillingen har vi gjennomført dybdeintervjuer med representanter fra regnskaps- og revisjonsselskap, systemutviklere og Skatteetaten. Dette ga oss oppdatert og relevant informasjon fra fagområdene som vil bli påvirket av innføringen. Våre hovedfunn indikerer at det er revisorer og Skatteetaten som blir mest påvirket av SAF-T, gjennom enklere import av data, økt datatilgang og standardisering av analyser. Det finnes i dag lite forskning på SAF-T i Norge og vi håper at denne oppgaven kan danne et grunnlag for videre studier.</p>
--

Stikkord:

SAF-T	Rapportering	Bokettersyn
-------	--------------	-------------

Abstract:

This bachelor thesis addresses Standard Audit File - Tax (SAF-T) which is implemented in Norway 01.01.2020. This is a standard file format for the exchange of accounting data. Our research question is how the implementation of SAF-T will influence the various disciplines within the business sector and the Tax Administration. In order to answer this question, we have conducted in-depth interviews with representatives from accounting and auditing companies, system developers and the Tax Administration. This gave us updated and relevant information from the various disciplines that will be influenced by the implementation. Our main findings is that the auditors and the Tax Administration will be influenced the most by SAF-T, through easier import of data, increased data access and standardization of analyzes. There is currently limited research on SAF-T in Norway and we hope that this thesis can form a basis for further studies.

Keywords:

SAF-T	Reporting	Tax Audit
-------	-----------	-----------

Forord

Denne oppgaven er skrevet som et ledd i bachelorutdanningen i økonomi og administrasjon ved Høgskulen på Vestlandet (HVL).

Vi ønsket å skrive om et dagsaktuelt tema som vil påvirke vår egen fremtid og arbeidsoppgaver. Vi har fått inntrykk av at regnskaps- og revisjonsselskaper er svært interessert i den digitale utviklingen i bransjen, og valgte derfor temaet «SAF-T» som vil være en del av denne utviklingen. Obligatorisk rapportering av SAF-T-formatet innføres fra 01.01.2020. Med utgangspunkt i dette ønsket vi å undersøke om innføringen ville påvirke fagområdene i næringslivet og Skatteetaten på noe vis.

Vi ønsker å takke vår veileder Carmen Olsen for nyttige innspill og god hjelp underveis. I tillegg retter vi en stor takk til våre informanter som tok seg tid til å stille til intervju, og som bidro til et omfattende og svært godt datamateriale. Hele bacheloroppgaveprosessen har vært utfordrende, interessant og lærerik.

Innhold

Forord.....	1
Forkortelser	1
1. Innledning.....	2
2. Teori.....	3
2.1 IT-miljø og ERP-system	3
2.2 SAF-T som standard.....	4
2.3 Hjemmel for SAF-T.....	5
2.4 Bakgrunnen og formål for innføringen av SAF-T	6
2.5 Implementering og rapportering av SAF-T	8
2.6 Fremtiden med SAF-T, digitalisering og Smart Government.....	10
3. Metode	11
3.1 Valg av metode.....	12
3.2 Litteratursøk på internett.....	12
3.3 Intervju	14
3.4 Utvalg.....	15
3.5 Primær- og sekundærdata.....	16
3.6 Reliabilitet og validitet.....	17
4. Analyse	17
4.1 Implementering av SAF-T	18
Utsatt innføring	21
Testing av SAF-T-filer og utfordringer	23
4.2 Samarbeid.....	24
4.3 Påvirkning på arbeidsoppgaver og system	25
4.4 Fremtid	33
Forslag til videre forskning	36
5. Oppsummering og hovedkonklusjon	36
LITTERATURLISTE.....	39
Vedlegg 1	44
Vedlegg 2	47
Vedlegg 3	50

Forkortelser

Forkortelser i den rekkefølgen de er benyttet:

SAF-T	Standard Audit File – Tax
XML	Extensible Markup Language
XBRL GL	Extensible Business Reporting Language Global Ledger
ERP	Enterprise Resource planning
CRM	Customer Relationship Management
HRM	Human Resource Management
BL	Bokføringsloven
BF	Bokføringsforskriften
MVA	Merverdiavgift
SSB	Statistisk sentralbyrå
NHO	Næringslivets Hovedorganisasjon
NBS	Norsk Bokføringsstandard
NSD	Norsk senter for forskningsdata
OECD	Organisation for European Economic Co- operation
KOSTRA	Kommune-Stat-Rapportering
GDPR	General Data Protection Regulation
IOAT	Intra European of Tax Administration
EHF	Elektronisk handelsformat
ACL	Audit Command Language
SMB	Små og mellomstore bedrifter
API	Application Programming Interface

1. Innledning

«SAF-T» står for Standard Audit File – Tax, og er «et standardisert dataformat for utveksling av regnskapsopplysninger mellom regnskapsrelaterte systemer» (Ellefsen, 2017). Arbeidet med SAF-T er et privat-offentlig samarbeid. Det ble nedsatt en prosjektgruppe bestående av medlemmer fra det offentlige og næringslivet som utredet utformingen av formatet, samt konsekvensen av en implementering. Prosjektgruppen vurderte to ulike format, XML-format og XBRL GL-format som er brukt i USA (Cong, Du, Vasarhelyi, 2018, s. 23-29). Norge har valgt å benytte standarden med XML-format (EY, u.å.).

Vi ønsker å se på hvilken effekt innføringen av SAF-T vil kunne få. Vårt forskningsspørsmål er derfor:

Hvordan vil SAF-T påvirke de ulike fagområdene innenfor næringslivet og Skatteetaten?

Vi ønsker å se på dette fordi det er meget tidsaktuelt og kommer til å påvirke oss når vi selv skal ut i arbeidslivet. Ny bokføringsforskrift pålegger en innføring av SAF-T for alle bokføringspliktige, med noen unntak, fra og med 01. januar 2020. SAF-T er et relativt nytt begrep, og det er fremdeles mange bokføringspliktige som ikke har implementert dette dataformatet i sin bedrift. Av den grunn er det blitt utført lite tidligere forskning på SAF-T i norsk sammenheng. For å finne informasjon til oppgaven har vi derfor intervjuet fagpersoner om temaet.

I dag har Norge to typer formater av SAF-T, SAF-T Regnskap og SAF-T Kassasystem. SAF-T Kassasystem er en elektronisk journal for kontantsalg og dagsoppgjør som har vært tilgjengelig for nye kassasystemer fra 01.01.2017 (Ellefsen, 2017). SAF-T Regnskap er som beskrevet innledningsvis, et standardformat for utveksling av regnskapsopplysninger. Dette dataformatet er i en implementeringsfase, og er derfor ikke tilgjengelig i alle regnskapssystemer riktig enda (Ellefsen, 2017). I denne oppgaven skal vi begrense oss til å kun se på SAF-T Regnskap. I tillegg har vi begrenset oppgaven ved å ikke fordype oss i de tekniske detaljene i SAF-T-formatet.

I kapittel 2 ser vi på teori bygget på informasjon tilgjengelig på internett. I kapittel 3 har vi gått inn på hvilken metode vi har brukt i oppgaven. Kapittel 4 inneholder oppgavens analysedel der vi først ser på implementeringen av SAF-T, arbeidsoppgaver og hvordan det vil påvirke de ulike faggruppene. Her har vi også sett på hvilke forventninger informantene våre har til SAF-T i fremtiden sammen med dagens teknologiske utvikling. Til slutt har vi oppsummering og konklusjon i kapittel 5.

2. Teori

I teorikapittelet vil vi først forklare IT-miljøet rundt SAF-T, for å gi en bedre forståelse av hvilken «verden» vi befinner oss i. Ettersom vårt forskningsspørsmål omhandler hvilken effekt SAF-T vil kunne få, blir det naturlig å forklare hva SAF-T er og hvorfor dette blir innført. Vi vil definere selve SAF-T-standarden og oppgi hjemmelen for SAF-T. Deretter vil vi forklare bakgrunnen og formålet med innføringen, og videre mer om implementeringen av formatet. Til slutt vil vi nevne forventede konsekvenser for de ulike fagområdene ved innføringen av SAF-T.

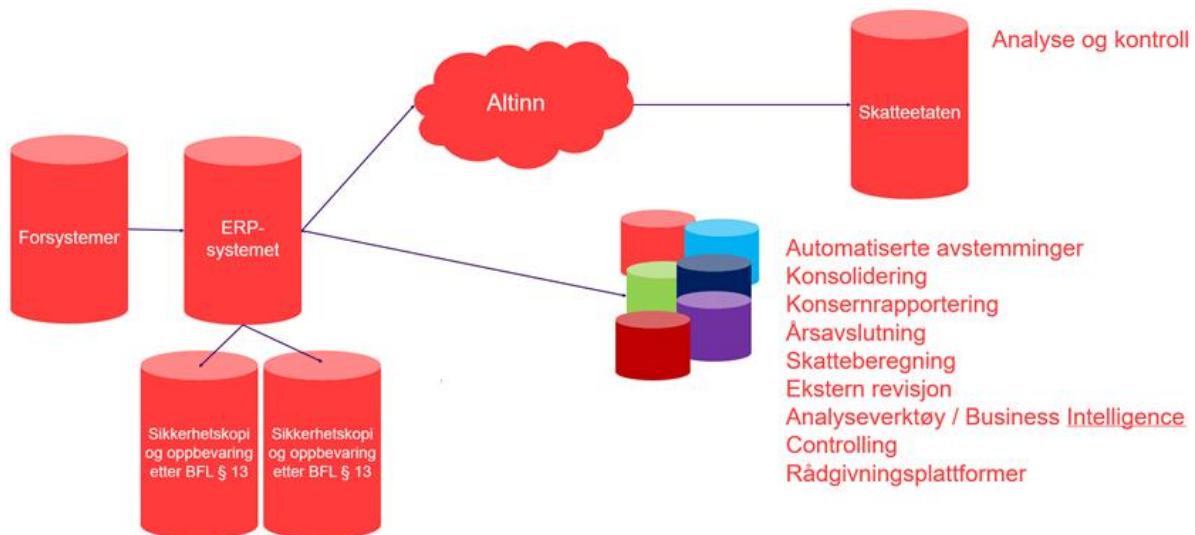
2.1 IT-miljø og ERP-system

Selskaper bruker ulike systemløsninger for å holde oversikt og kontroll på all informasjon, blant annet regnskap/økonomi, lager og innkjøp. De minste selskapene kan klare seg med enkle system som kun håndterer regnskap, mens større selskap gjerne trenger et større, mer komplekst system. Mange selskap bruker et ERP-system. ERP står for «Enterprise resource planning» og er en programvare som støtter flere av bedriftens virksomhetsområder, som produksjon, innkjøp, salg, CRM (Customer Relationship Management), lager og økonomi («ERP», 2019). Moen og Havstein beskriver ERP-system som et «helhetlig system som fanger opp, systematiserer, lagrer og vedlikeholder opplysninger en virksomhet trenger for å kunne gjennomføre sine kjerneaktiviteter» (2017, s. 178). ERP-systemet kan styre alle ressursene og transaksjonene i selskapet gjennom ett enkelt system (Osnes et al., 2018, s. 542). Målet er å effektivisere informasjons- og prosessflyten i virksomheten gjennom å knytte sammen systemene internt i selskapet. ERP-systemet legger også til rette for god kommunikasjon med eksterne selskap (Heggernes, 2017, s. 198).

Figur 1: ERP. Fra «Enterprise Resource Planning», av A. Pang, 2015 (<https://www.appruntheworld.com/enterprise-resource-planning-applications-market-2010-2015/>).

Strukturen i et ERP-system er basert på kontoplanen, også kalt hovedboken, i regnskapet (Heggernes, 2017, s. 207). ERP-systemet består av ulike moduler og en felles database. Gjennom denne databasen har de ansatte tilgang til all data på tvers av de ulike avdelingene i selskapet. Modulene varierer ut fra hva det enkelte selskapet ønsker eller har behov for. Eksempler på moduler er HRM (Human Resource Management), produksjonsstyring, regnskap og innkjøp.

Figur 2: IT-miljøet. Modell basert på modell fra «SMART ANVENDELSE AV SAF-T-FILEN», av H. Ellefsen, 2017 (<https://www.regnskapnorge.no/faet/artikler/teknologi2/smart-anvendelse-av-saf-t-filen/>).

Eksempler på forsystemer er ordre/fakturasystem, lønnsystem, logistikksystem og anleggsmiddelsystem (Ellefsen, 2017). Disse systemene kan være uavhengige system eller integrert i ERP-modulene. Informasjonen fra forsystemene integreres og overføres til modulene i ERP-systemet. Videre hentes informasjonen ut fra ERP-systemet til blant annet analyseformål og rapportering internt og eksternt, som vist i modellen over. Rapporter hentes ut og sendes til ulike interessenter, som ledelsen i selskapet, styret, banker, interne regnskapsførere, revisor og Skattemyndighetene. Data fra de ulike ERP-systemene er i dag ikke standardisert og har ulikt oppsett og format. Ved implementeringen av SAF-T vil dette standardiseres.

2.2 SAF-T som standard

SAF-T er et standardisert dataformat for utveksling av regnskapsopplysninger (Ellefsen, 2017). Definisjonen av en standard er «en teknisk spesifikasjon som beskriver hvordan ulike objekter skal kunne defineres på en entydig måte» («Standard», 2018). Det er vanlig å skille mellom to typer standarder; åpne standarder og proprietære standarder. Proprietære standarder er leverandørspesifikke egenutviklede standarder. Det vil si at de er utviklet av et selskap, hvor det kun er dette selskapet som har tilgang til å lese spesifikasjonen på standarden (Bekkelund, 2007). Åpne

standarder er per definisjon fritt tilgjengelig for alle, hvor alle som måtte ønske det har tilgang («Åpen standard», 2018). Det finnes imidlertid ingen definisjon av begrepet i Norsk Lovverk. Informasjon om standarden og anvendelsen av den er typisk tilgjengelig på åpne nettsider. Åpne standarder er godt gjennomarbeidet, hvor man kan anta at konseptene og metodene for standarden er av relativt høy kvalitet. Videre forventes disse standarder å ha en nødvendig grad av bestandighet, som vil si at de er uendret over tid, eller at endringene er kontrollert og/eller kan kontrolleres av anvender (Skatteetaten, 2014, s. 8). Med åpne standarder kan hvem som helst implementere standarden i løsningen man leverer, uten kostnader (Bekkelund, 2007).

SAF-T er en åpen standard. Fordelen med åpne standarder er at man enkelt kan ta med seg data om man skulle bytte datamaskin, operativsystem eller programvare. Videre kan informasjon utveksles enkelt med andre programmer, uavhengig av leverandør og plattform (Skatteetaten, 2014, s. 8). Dette åpner for en friere konkurranse i markedet. Det er med dette nærliggende å påstå at åpne standardiserte formater har sine fordeler fremfor leverandørspeifikke egenutviklede standarder. Fornyings- og administrasjonsdepartementet (nå Kommunal- og moderniseringsdepartementet) har i St.meld. nr. 17 (2006-2007) punkt 7.3.3 en definisjonstilnærming til begrepet «åpen standard» uttalt følgende: «Såkalte leverandøregde standarder kan verke hemmande på konkurransen i marknaden og kan føre til monopolliknande tilstandar». Denne uttalelsen støtter påstanden ytterligere.

Det finnes to veier for etablering av en standard. Det er Top-down, hvor standarder fastsettes av myndigheter, eller Bottom-up, hvor standarder vokser frem gradvis gjennom bruk, og «åpen» konkurranse. Standarden i SAF-T er blitt etablert i samarbeid mellom Skatteetaten og aktører i næringslivet. Slik har etableringen blitt en form for kollektiv investering av en standard alle kan ta del i. Standarden i SAF-T blir imidlertid begrenset og fastsatt av myndighetene tilsvarende en «Top-down»-modell (Skatteetaten, 2014, s. 8).

2.3 Hjemmel for SAF-T

For å kunne forstå hvilken effekt SAF-T vil ha på bokføringen, må vi først vite hva som menes med begrepet bokføring. Visma (a, u.å.) har definert bokføring slik: «bokføring vil si å registrere verdibevegelser eller transaksjoner, og utarbeides etter spesielle bokføringsregler». Bokføring kjennetegnes ved at transaksjoner posteres til debet og kredit med like store beløp. Formålet med bokføring er at alle bilag skal registreres på en slik måte at det ikke kan endres senere (Visma a, u.å.). Bokføring i dag følger bokføringsloven med tilhørende forskrift. Alle som har plikt til å utarbeide årsregnskap etter regnskapsloven, er også pliktige til å følge bestemmelsene i bokføringsloven (BL) (Moen & Havstein, 2017, s. 20).

Bestemmelsen i BF §7-8 ble tilføyd bokføringsforskriften (BF) 22. desember 2017. Denne forskriften angir at alle bokføringspliktige som har informasjonen elektronisk tilgjengelig etter BL § 13 b, er pliktig til å gjengi denne informasjonen i standardisert form (bokføringsloven, 2015, § 7-8). Med hjemmel i samme paragraf andre ledd, har Skattedirektoratet myndighet til å fastsette innholdet og formatet av de elektroniske bokførte opplysningene. Skatteetaten fastsatte 23.mars 2018 at bokførte opplysninger skal leveres på det standardiserte dataformatet SAF-T (Skatteetaten, 2018).

Bokføringspliktige med omsetning under 5 millioner vil være unntatt fra lovkravet om å rapportere på SAF-T-formatet. Grunnen til dette er at de allerede er unntatt fra det alminnelige kravet i BL § 13 b om å ha bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig. Dersom slike bokføringspliktige velger å ha bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig, vil de likevel omfattes av SAF-T-pålegget. Dette er ikke et oppbevaringskrav, og kravet til slike elektroniske tilgjengelig opplysninger er 3,5 år, jf. BL § 13 b første ledd.

Et grunnleggende bokføringsprinsipp er prinsippet om oppbevaring (bokføringsloven, 2004, § 4). Dette prinsippet innebærer at de bokførte opplysningene skal bli oppbevart på en slik måte at lesekvaliteten opprettholdes gjennom hele perioden (bokføringsforskriften, 2004, § 7-1). Opplysningene må være betryggende sikret mot tap, ødeleggelse og endring (bokføringsloven, 2004, § 13). Dette gir offentlig kontrollmyndighet mulighet til å føre etterkontroll (bokføringsloven, 2004, § 13). Innføringen av SAF-T vil medføre at dette prinsippet blir enklere å overholde. SAF-T-filen vil tilfredsstillere denne plikten gitt at filen kan produsere spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering (Skatteetaten, u.å.).

2.4 Bakgrunnen og formål for innføringen av SAF-T

Bakgrunnen for innføringen av SAF-T strekker seg helt tilbake til 2010. På et møte i Regnskap Norges IT-forum dette året ble det for første gang diskutert å etablere et standardisert dataformat i Norge. Målsettingen var å effektivisere dataflyten av regnskapsinformasjon i næringslivet. Behovet for en standardisert metode for overføring av regnskapsdata fra ett system til et annet ble diskutert, samt å sikre en enklere lagringsmetode for en obligatorisk langtidslagring av regnskapsinformasjon. Bakgrunnen for diskusjonen rundt å etablere et standardisert dataformat fremkom av Regnskap Norges IT-forum sin målsetting. Denne målsettingen er å styrke forholdet mellom regnskapsførere og programvareutviklere, og å sikre at utviklingen av løsninger er i tråd med regnskapsførernes og deres kunders behov (Skatteetaten og Regnskap Norge, 2018, s. 5).

Senere fikk Skattedirektoratet en oppfordring fra OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) om å etablere et standardformat for bokettersynsformål (Ellefsen, 2017). Som følge av denne oppfordringen besluttet Skattedirektoratets ledergruppe i desember 2011 å opprette en prosjektgruppe ledet av rettsavdelingen for å utrede konsekvensene av innføring av SAF-T i Norge. I oktober 2012 ble det opprettet en prosjektgruppe bestående av representanter fra Skattedirektoratet, NHO, Regnskap Norges IT-forum, samt Norsk institutt for revisorer. For å sikre bredde i utredningen og et godt samarbeid, deltok også næringslivet i prosjektgruppen gjennom sine nevnte foreninger (Skatteetaten, 2014, s. 4).

Prosjektgruppen ferdigstilte i 2014 en rapport om utredningen av SAF-T hvor det ble anbefalt å implementere SAF-T i Norge. På dette tidspunktet hadde Regnskap Norges IT-forum allerede startet arbeidet med utviklingen av et standardisert dataformat. Det ble i tiden fremover derfor naturlig med et tett samarbeid mellom Regnskap Norge og Skattedirektoratet. I stedet for at de utviklet to ulike formater, et som tilfredstilte næringslivets behov og et som tilfredstilte de offentliges kontrollbehov, utarbeidet de et felles format. Felles ressurser ble slått sammen i et kombinert privat og offentlig prosjekt som sammen utarbeidet SAF-T Regnskap (Ellefsen, 2017).

Hovedformålet med SAF-T fra skattemyndighetenes perspektiv er å effektivisere bokettersyn. I første omgang skal bokettersynet være varslet på forhånd, hvor de bokføringspliktige bare skal sende inn SAF-T-filen ved forespørsel. SAF-T-filen sendes inn til Skatteetaten via Altinn. Planen er at SAF-T skal gjøre arbeidet med innhenting av de elektronisk tilgjengelige regnskapsopplysningene enklere enn før. På lang sikt ønsker Skattedirektoratet at SAF-T-filen skal sendes inn av bokføringspliktige uten oppfordring. Denne innsendingen vil skje periodevis, og vil erstatte en del av den pliktige rapporteringen som utføres i dag. Fordelen for Skatteetaten med en slik rapportering vil være fullt innsyn i alle transaksjoner, ikke bare akkumulerte tall som i dag (Ellefsen, 2017). Bedre innsyn i regnskapsdata vil gi et større analysegrunnlag enn tidligere (EY, u.å.).

Regnskap Norges IT-forum sitt formål med innføringen av det standardiserte dataformatet er å «effektivisere dataflyten av regnskapsinformasjon i næringslivet». SAF-T er et standardisert format som vil gjøre integrasjon enklere mellom forsystemer, hovedbok og reskontro. Formatet gjør det enklere å overføre bokføringsopplysninger fra forsystem til hovedbok, for endelig bokføring (Ellefsen, 2017). SAF-T kan videre forenkle avstemmingen av regnskapet ved å gjøre sammenstillingen av regnskapsdata lettere. Integrasjoner mellom mange typer systemer og automatiserte avstemninger, vil forenkle avstemmingsprosessen. Videre vil standardstrukturen i SAF-T forenkle oppsettet i både årsregnskapet og skattemeldingen (Ellefsen, 2017).

2.5 Implementering og rapportering av SAF-T

Flere andre land som Nederland, Spania, Sverige, Frankrike og Luxembourg har allerede tatt i bruk SAF-T med utgangspunkt i OECD sin standard, eller en egen variant av SAF-T i sine rapporteringssystemer («SAF-T», 2019). Norge er som nevnt fremdeles i implementeringsfasen av SAF-T. Dette SAF-T-formatet vil bygge på OECD sin standard (Skatteetaten, 2014, s. 26).

Når bokføringspliktige skal implementere SAF-T i sine systemer er det først og fremst viktig å forstå endringene dette medfører. For bokføringspliktige blir det derfor viktig å ha en god dialog med systemleverandøren som leverer deres system. Kommunikasjon motsatt vei, fra systemleverandør til bokføringspliktige, er spesielt viktig for at systemleverandørene skal kunne utvikle velegnede systemer tilpasset sine kunders behov, som gjør det mulig å lage XML-filen (OECD, 2010, s. 5-6). ERP-systemet til bedriften må også klargjøres for SAF-T-formatet.

Innføringen av SAF-T Regnskap er fremdeles i en tidlig fase. Innføringsprosessen vil gjennomgå 3 ulike faser, hvor innholdet i formatet vil bli mer omfattende for hver fase. Per dags dato er innføringen av filen i den første fasen, hvor obligatorisk innhold vil bestå av: kundespesifikasjon (hovedbok), kunde- og leverandørspesifikasjoner (reskontro), mva-koder og nødvendige faste data. Den første versjonen av SAF-T vil ha en begrensning i fil-størrelse på 2 gigabyte (GB) per XML-fil (Skatteetaten og Regnskap Norge, 2018, s. 8). De senere versjonene av formatet vil inneholde mer omfattende regnskapsdata. Andre fase vil inneholde detaljerte fakturaopplysninger, mens tredje og siste fase vil omfatte «alle» opplysningene, som blant annet varelager, særavgifter, anleggsmidler, samt eierinformasjon (EY, u.å.). Tredje og siste fase vil da være en fullverdig versjon av SAF-T-formatet.

Figur 3: Fremtidige versjoner av SAF-T. Fra «SAF-T Standard Audit File – Tax», av EY, u.å. (<https://www.ey.com/no/no/services/ey-saf-t>).

En implementering av SAF-T krever at regnskapsfører utfører en «mapping» av kontoplan og mva-koder, som vil si at man knytter disse mot en tillatt kontoplan. Tillatte kontoplaner er standard SAF-T-kontoplan, KOSTRA-kontoplan (kommune-stat-rapportering), Næringsoppgaven 1-4, Næringsrapport Skatt for enkeltpersonforetak/aksjeselskap og Skattemelding for selskap som omfattes av petroleumsskatteloven § 1, side 6-9 (Skatteetaten, 2018). I selve SAF-T-filen fremkommer den bokføringspliktiges kontoplan i feltet som heter «AccountID», og mappingen fremkommer i feltet som heter «StandardAccountID» (SAF-T standard kontoplan), eventuelt «GroupingCategory»/»GroupingCode (Næringsoppgave/KOSTRA) (EY, u.å.). Regnskapsføreren må også mappe mva-koder til SAF-T mva-koder. På skatteetatens nettsider finnes en oversikt over SAF-Ts mva-koder i SAF-T-regelverket. I selve SAF-T-filen fremkommer den bokføringspliktiges mva-koder i feltet som heter «TaxCode», og mappingen fremkommer i feltet som heter «StandardTaxCode» (EY, u.å.).

Før SAF-T- filen kan rapporteres inn til Skatteetaten, er det viktig at den bokføringspliktige har analysert dataene i filen. Dette er for å kontrollere at det er riktig data som er samlet inn. Det hentes som sagt data fra mange forskjellige systemer, og det blir derfor viktig å vurdere datakvaliteten. For å unngå feil, kan den bokføringspliktige foreta interne analyser og rutinemessige kontroller, slik at man er bevisst på hvilke data som sendes inn. Deretter kan bokføringspliktige validere og generere selve XML-filen (EY, u.å.).

I henhold til Norsk Bokføringsstandard (NBS) 8 «tillater sideordnede spesifikasjoner, parallelle spesifikasjoner av bokførte opplysninger for en bokføringspliktig». Med sideordnede spesifikasjoner menes «at en bokføringspliktig har flere spesifikasjoner av den aktuelle kategori, og at summen av disse utgjør en fullstendig spesifikasjon etter bokføringsloven § 5». (Norsk regnskapsstiftelse, 2015). Et eksempel på dette kan være når hver avdeling innad i en bedrift har sitt eget regnskapssystem, og plikter å samle alle regnskapsopplysningene i en regnskapsrapport til myndighetene. Ved bruk av SAF-T, kan hver avdeling utarbeide en egen SAF-T-fil som settes sammen til en felles spesifikasjon (Ellefsen, 2017). SAF-T kan også lette konsolideringen av regnskapet mellom ett eller flere datterselskap og et morselskap, til et konsernregnskap. Datterselskapene kan hver for seg levere sitt regnskap på SAF-T-formatet til et felles konsolideringsprogram, hvor den standardiserte kontostrukturen i SAF-T vil bidra til å forenkle denne konsolideringsprosessen (Ellefsen, 2017).

2.6 Fremtiden med SAF-T, digitalisering og Smart Government

Innføringen av SAF-T Regnskap vil gjøre det enklere å bytte både regnskapssystem og regnskapsfører. Det vil bli lettere for regnskapsførere å bytte regnskapssystem og ta med seg historiske data på kundene (Ellefsen, 2017). Det vil også bli lettere for de bokføringspliktige/regnskapspliktige å bytte regnskapsfører fordi all informasjonen er standardisert og lettere å flytte til et nytt system.

Revisors revisjonshandlinger vil bli påvirket av innføringen av SAF-T. Tidligere har det vært vanlig at en revisor utfører stikkprøvekontroller for å kontrollere at regnskapsopplysningene er korrekte. Innføringen av SAF-T vil gjøre det mulig for revisor å kontrollere at all data hos revisjonspliktige er korrekt ved hjelp av standardiserte kontrollhandlinger. Dette er mulig på grunn av standardiserte kontoer og merverdiavgiftskoder i SAF-T. I tillegg vil revisors revisjonshandlinger effektiviseres ved at relevant data fra kundenes regnskapssystemer trekkes ut på en standardisert måte og er lett tilgjengelig. Dette vil også være positivt for revisors kunder (Ellefsen, 2017).

I dag er det vanlig at systemleverandørene tilpasser analyseprogrammene til de ulike regnskapssystemene som kundene benytter. Regnskapsproduserende systemer har i seg selv hatt en begrenset analyse- og kvalitetskontroll. Med en effektiv dataflyt mellom ulike regnskapssystemer og bedre innsyn i regnskapsdata gjennom bruk av SAF-T, vil man kunne utføre bedre analyser av regnskapet enn tidligere, og på denne måten få et bedre overblikk over bedriftens aktiviteter. Dette kan videre gi et bedre grunnlag for å fatte gode beslutninger. SAF-T gjør det også mulig med sine standardiserte styringsparametere (herunder kontostruktur og MVA), å tilby kunder standardiserte analyser, som kan tilpasses kundenes behov. Autoriserte regnskapsførere kan med utgangspunkt i analysene, kvalitetssikre regnskapsoppdrag utført av en i teamet som ikke er autorisert (Ellefsen, 2017).

ERP-systemene vil i større grad være globalt integrerte i fremtiden (Kinserdal, 2017, s. 79-86). Med SAF-T-formatet vil standarden som sagt føre til felles kontoplaner, integrerte konsolideringsløsninger og kontrollsystemer. Dette åpner for en ny måte å revidere på. Om dette blir en realitet trenger revisorer bare foreta testing av ett integrert ERP-system, og arbeidsoppgavene vil bli mer bygget på kontroller fremfor manuell testing. Med integrerte regnskapssystemer kan revisjonen lage automatiserte avstemming- og dokumentasjonsprosesser. I dag er det imidlertid mest effektivt at revisorer i ulike land gjør mange små ulike avstemminger og sjekker ulike kontroller hver for seg, og dokumenter dette lokalt. Revisjonsbransjen i Norge outsourcer gjerne enkle revisjonsoppgaver til lavkostland. EY har for eksempel mange revisjonsmedarbeidere i India som utfører enkle avstemmingsoppgaver, rekalkulering, eksterne forespørsler og kontroll, på detaljerte instruksjoner fra

Norge (Kinserdal, 2017, s.79-86). Outsourcing til lavkostland er vanlig for å spare kostnader. I et integrert, globalt system kan man imidlertid lage én automatisert prosess, hvor man fra ett sted kan utføre mange like tester for mange enheter samtidig. Etterhvert som kundenes regnskapssystemer blir mer digitalisert, kan enkle revisjonsoppgaver som tidligere har blitt outsourcet til andre land, mulig overtas av roboter i hjemlandet (Kinserdal, 2017, s. 79-86).

I tillegg til SAF-T-standarden har det blitt vedtatt et annet prosjekt som skal forenkle utveksling av regnskapsdata innad i Norden, kalt «Smart Government» (Høylye, 2018). Prosjektet er toårig og har som formål å utvikle en digital løsning, hvor små og mellomstore bedrifter kan utveksle regnskapsdata på en sikker måte. Gjennom digitalisering og automatisering av blant annet bokføring vil prosjektet bidra til en reduksjon av den administrative byrden for bedriftene. Automatisering betyr at maskiner overtar tidligere manuelt arbeid, som ble utført av mennesker (Kinserdal, 2017, s. 79-86). Ragnvald Sannes tillegger begrepet digitalisering følgende betydning: «transformasjonen fra at IT er et støtteverktøy i virksomheten til at det er en del av dens DNA». Denne definisjonen peker på at digitalisering vil innebære at teknologiske nyvinninger (referert i Myhrvold, 2017). Smart Government-prosjektet vil ikke begrenses til å kun gjelde årsregnskapsopplysninger, men vil være langt mer omfattende, da det er et mål at oppdaterte regnskapsopplysninger på detaljnivå skal kunne utveksles her og nå (Høylye, 2018).

3. Metode

I dette kapittelet skal vi presentere samfunnsvitenskapelig metode, og deretter hvilken metode vi har valgt å benytte i vår oppgave og hvorfor. «Metode er en planmessig fremgangsmåte» (Gripsrud, Olsson & Silkoset, 2016, s.15). Metode handler om hvordan man går frem for å innhente informasjon om et tema. Hvilken metode man velger er avhengig av hva man skal undersøke og hva målet er. Det er vanlig å dele metode inn i to hovedretninger; kvantitativ og kvalitativ metode.

Kvantitativ metode er fremgangsmåter som benytter data som kan tallfestes/kvantifiseres («Kvantitativ analyse», 2018). Kvantitativ metode brukes ofte dersom man ønsker å finne forklaringer eller sammenhenger, og kunne generalisere ut ifra et utvalg av populasjonen. Et eksempel på dette er spørreundersøkelser som blir sendt ut til et representativt utvalg av befolkningen i Norge, der funnene i undersøkelsen gjerne blir generalisert til å gjelde hele befolkningen. Andre eksempler på kvantitative metoder er statistiske analyser, systematisk observasjon og eksperiment. Kvantitative undersøkelser benytter et større utvalg, og er mer overfladisk enn kvalitative undersøkelser. Kvalitative metoder bruker derimot data som ikke kan tallfestes, som for eksempel bilder, tekst og tale (Krumsvik, 2014, s.

21). Kvalitative metoder brukes til å studere og gå mer i dybden av et spesifikt fenomen for å forstå fenomenet i sin kontekst (Gripsrud et al., 2016, s. 103). Eksempler på kvalitativ metode er dybdeintervju, fokusgrupper og dokumentanalyse (Krumsvik, 2014, s. 116).

Forskningsdesign er en beskrivelse av hvordan man skal gå frem for å finne svar på problemstillingen. Det er tre hovedtyper av forskningsdesign; eksplorativt, deskriptivt og kausalt design (Gripsrud et al., 2016, s. 47). Et eksplorativt design brukes når målet er å utforske og forstå et tema bedre. Dette designet brukes når man har lite eller ingen kunnskap om temaet, og dermed ingen teoretiske begrep eller modeller som utgangspunkt (Gripsrud et al., 2016, s. 47). Et deskriptivt design brukes når man har grunnleggende kunnskap om temaet, og hvor målet er å kartlegge mulige sammenhenger og beskrive en situasjon på et bestemt område (Gripsrud et al., 2016, s. 50). Dersom målet er å finne årsakssammenhenger mellom hendelse X og hendelse Y, bruker man gjerne eksperiment. For å kunne si at hendelse X er årsak til hendelse Y må man også samtidig vise at det ikke er andre mulige årsaker til samvariasjonen. Et slikt forskningsdesign kalles et kausalt design (Gripsrud et al., 2016, s. 54).

I denne bacheloroppgaven har vi undersøkt et tema som vi tidligere hadde svært lite kunnskap om, og sett på hvilken påvirkning dette vil ha på næringslivet og Skatteetaten. Forskningsdesignet i vår bacheloroppgave er dermed et eksplorativt design. Designet har betydning for hvilke metoder vi velger å ta i bruk. I et slikt design er det ifølge Gripsrud, Olsson og Silkoset (2016, s. 47) naturlig å først undersøke om temaet har blitt skrevet om tidligere og om det finnes innsamlet data.

3.1 Valg av metode

Vi har i vår oppgave valgt å benytte oss av kvalitativ metode gjennom individuelle dybdeintervju. Grunnen til at vi valgte en kvalitativ metode, var at vi mente denne metoden ville være best egnet til å gi oss svar på vår problemstilling. Det finnes i dag mye informasjon om SAF-T tilgjengelig på internett. Vi startet derfor med å gjennomgå denne litteraturen for å få en bedre forståelse av SAF-T, og hva som var bakgrunnen for innføringen av dette standardformatet. Dette ga oss mer innsikt i temaet og forberedte oss til dybdeintervjuene. På bakgrunn av dette lagde vi en intervjuguide. Gjennom dybdeintervjuene har vi fått informasjon som er oppdatert, og personlige erfaringer og meninger fra folk som har førstehåndskunnskap om SAF-T.

3.2 Litteratursøk på internett

Gjennom litteratursøket på internett tilegnet vi oss mye nyttig informasjon om temaet. Vi startet med å søke etter informasjon på Skatteetaten og OECD sine nettsider. Dette gjorde vi fordi vi visste at SAF-T er et filformat som skal leveres til Skatteetaten, og at dette hadde vært en oppfordring fra OECD. På

Skatteetatens nettsider fant vi nærmere informasjon om innføringstidspunkt og informasjon om SAF-T-formatet, samt nedlastningslink for rapporten fra 2014. Her så vi også at utviklingen hadde vært et samarbeid mellom Skatteetaten og Regnskap Norge. Dette førte til videre søk på Regnskap Norges nettside i jakt på mer informasjon. Videre så vi på fagmagasinet Regnskap og Økonomi som blir utgitt av Regnskap Norge. Vi har forsøkt å finne forskningsartikler gjennom skolens tilgjengelige databaser, men har dessverre funnet lite som var relevant for vår oppgave. Vi har laget en tabell som viser nettsidene vi har besøkt. Under vises et utdrag av denne tabellen. Den fullstendige tabellen ligger som vedlegg nr. 3.

Tabell 1: Utdrag av litteratursøk

Selskap/nettsted	Link	Kommentar
OECD	http://www.oecd.org/tax/administration/45045602.pdf	Veiledningsnotat
Regjeringen	https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---standard-audit-file-tax-saf-t---standard-dataformat-for-gjengivelse-av-elektronisk-regnskapsmateriale/id2506225/	Høringsnotat og svar
Regnskap Norge	https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/losning-for-utveksling-av-regnskapsdata-innad-i-norden-skal-utvikles/	
	https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/smart-anvendelse-av-saf-t-filen/	
Skatteetaten	https://www.skatteetaten.no/globalassets/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-trapport2014finansdepartementet.zip	Hovedrapport 2014
	https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/	
ScienceDirect	https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050918317204	Forskningsartikkel

3.3 Intervju

I forkant av intervjuene utformet vi en intervjuguide, som er «et manuskript som strukturerer et intervjuforløp» («Intervjuguide», 2018). Denne ble laget på grunnlag av det vi lærte gjennom tilgjengelig informasjon om SAF-T. I intervjuguiden skrev vi opp hvilke spørsmål vi planla å stille i intervjuene, og grupperte spørsmålene etter ulike kategorier. Først startet vi med å stille noen spørsmål om informantens bakgrunn, for å få et inntrykk av deres faglige tyngde og erfaring knyttet til SAF-T. Deretter delte vi intervju spørsmålene inn i følgende hovedtemaer: implementering, samarbeid, endring av arbeidsoppgaver og system, samt fremtid.

Figur 4: Flytskjema

Vi spurte informantene om hvordan implementeringsprosessen har vært i deres selskap og om det hadde oppstått noen utfordringer. Videre ønsket vi å finne ut om arbeidsoppgavene i de ulike selskapene hadde blitt endret eller effektivisert, og om de merket en endring i arbeidshverdagen som en følge av implementeringen. I rapporten fra 2014 står det at det kan bli lettere å bytte ERP-system (Skatteetaten, 2014, s. 36). For å undersøke dette spurte vi informantene hvilke system de bruker i dag og om de tror at de kommer til å bytte system dersom SAF-T forenkler denne prosessen. Videre ønsket vi å kartlegge hvordan samarbeidet mellom de ulike fagfeltene innenfor næringslivet og Skatteetaten har vært. Til slutt spurte vi om hvilke fordeler og ulemper informantene tror SAF-T vil medføre og hvilke forventninger de hadde til SAF-T i fremtiden. Arbeidet med intervjuguiden forberedte oss til intervjuet og hvilke tema vi ønsket å fokusere på. Intervjuguiden og samtykkebrevet finnes som henholdsvis vedlegg nr. 1 og 2 til denne oppgaven. Vi har brukt oppsettet i intervjuguiden som et rammeverk for analysedelen i oppgaven, med noen små endringer.

En fordel med individuelle intervju er at man får innsyn i informantenes synspunkt, uten påvirkning fra andre (Gripsrud et al., 2016, s. 49). Man har også muligheten til å forklare, dersom noen av spørsmålene skulle være uklare. På denne måten kan man oppklare misforståelser der og da. Gjennom å stille oppfølgingsspørsmål kan man få informanten til å utdype eller forklare nærmere, dersom det skulle bli behov for det. Ulempen med dybdeintervju er derimot at det er ressurskrevende å gjennomføre, og analysearbeidet i ettertid er tidkrevende. I tillegg er det svært avgjørende at vi

kommer i kontakt med de riktige informantene, og at de ønsker å gi oss informasjonen vi trenger. Intervjuene ble gjennomført enten personlig, eller ved bruk av Skype. Grunnen til at vi tok i bruk to ulike intervjuformer, var at noen informanter befant seg i Oslo, mens andre befant seg i Bergen. Vi ønsket helst å gjennomføre intervjuene personlig når dette var mulig, da vi erfarte at en slik intervjuform førte til mer tillit og en mer åpen samtale. Intervjuene som ble gjennomført ved bruk av Skype ble mindre personlige og flyten i samtalen var ikke like bra.

I juli 2018 kom det nye regler om personvern, kalt General Data Protection Regulation, (GDPR), (Personopplysningsloven, 2018). Gjennom dybdeintervjuene har vi behandlet persondata, og vi har derfor måttet melde inn prosjektet til NSD, Norsk senter for forskningsdata. Dette innebar også at vi måtte utarbeide et samtykkebrev som alle informantene måtte signere. Både intervjuguiden og samtykkebrevet ble utformet i henhold til kravene i GDPR-reglene, og er godkjent av NSD.

3.4 Utvalg

For å undersøke problemstillingen har vi, som nevnt, benyttet oss av individuelle dybdeintervju. Vårt utvalg består av yrkesgrupper som på ulike måter vil bli påvirket av SAF-T. Vi kontaktet noen av de største selskapene innenfor regnskaps- og revisjonsbransjen, systemleverandørene i disse bransjene og Skatteetaten. Selskapene ble valgt gjennom et strategisk utvalg, hvor vi kontaktet de vi trodde ville ha den mest relevante og interessante informasjonen, med tanke på vår problemstilling. Bakgrunnen for at vi valgte å intervju flere grupper, var fordi vi ønsket å få frem ulike synspunkter, og få vite mer om hvordan og i hvilken grad de ulike fagområdene vil bli påvirket av SAF-T. Intervjuguiden ble sendt ut sammen med invitasjonen til selskapene, hvor selskapene selv kunne bestemme hvem som skulle stille til intervju. Dette så vi på som en stor fordel, da personene som stilte til intervju var forberedt og hadde relativt mye kunnskap om SAF-T. Totalt tok vi kontakt med 8 selskaper. Av disse 8, var det 6 representanter som sa seg villige til å stille til intervju. Vi har intervjuet en IT-revisor i Skatteetaten, regnskapsførere, revisorer og en utvikler av regnskapssystem. Noen av de vi kontaktet hadde ikke muligheten til å stille til intervju, da de var utilgjengelige i intervjuperioden. Tabellen under viser en oversikt over informantene våre.

Tabell 2: Informanter

Informant	Firma	Stilling	Erfaring	Tidsbruk
1	1	IT-revisor	10-15 år	24 min
2	2	Partner Accounting	20 år	34 min
3	3	IT-revisor	4-5 år i stillingen	19 min
4	4	Produktsjef	3 år i stillingen/20 år	33 min
5	5	Revisor	1,5 år i stillingen	35 min
6	6	Partner Accounting	7 år i stillingen	35 min

Ved å søke på regnskapsførere og revisorer i Finanstilsynets konsesjonsregister vet vi at det finnes 11 676 autoriserte regnskapsførere og 7 999 autoriserte revisorer i Norge per 15.04.2019 (Finanstilsynets konsesjonsregister, 2019). Vi erkjenner at det alltid vil være en mulighet for at vårt utvalg ikke er representativt siden vi bare har intervjuet seks personer. Samtidig er det ikke nødvendigvis alle regnskapsførere som er involvert i detaljimplementering av SAF-T. Gjennom å intervju fagpersoner med lang erfaring og detaljkunnskap om SAF-T mener vi at denne oppgaven kan være første steg i forskningen på dette området. Vi håper at oppgaven kan legge et grunnlag for videre forskning.

3.5 Primær- og sekundærdata

Sekundærdata er data som er samlet inn av andre, mens primærdata er data som vi selv har samlet inn (Gripsrud et al., 2016, s. 47). I vår oppgave har vi brukt både primær- og sekundærdata. All data som ble samlet inn gjennom dybdeintervjuene er primærdata, mens fagartiklene vi har brukt er sekundærdata. Det positive med primærdata er at vi har mer kontroll på nøyaktigheten og påliteligheten til dataene i forhold til sekundærdata. Fordelen med sekundærdata er at man slipper å bruke mye tid og ressurser på innsamling av data. Det er derimot viktig å vurdere kildene når man bruker sekundærdata. Man må vurdere om kilden er troverdig, og om informasjonen er nøyaktig. Gripsrud, Olsson og Silkoset (2016, s. 69) påpeker også at sekundærdata er utsatt for de samme feilkildene som primærdata, siden de opprinnelig var samlet inn som primærdata. Sekundærdata kan imidlertid gå «ut på dato». Den digitale utviklingen går meget hurtig, og særlig innenfor digitalisering kan data raskt bli utdatert. Det kan hende at det som var gjeldende da artikkelen ble skrevet, ikke lenger er riktig. Sekundærdata kan også være samlet inn til et annet formål, og dermed fokusere på andre ting enn det man er på jakt etter. Dette kan være en potensiell feilkilde. I et forskningsprosjekt

vil det alltid være visse feilkilder, men to faktorer som vil være avgjørende for prosjektets kvalitet er reliabilitet og validitet.

3.6 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om hvor pålitelige resultatene er (Gripsrud et al., 2016, s. 61). Resultatene er pålitelige dersom man får samme resultat ved gjennomføring av en undersøkelse flere ganger, eller med forskjellige metoder. Vi gjennomførte dybdeintervjuene med tre personer som intervjuere. Ulike personer vil kunne oppfatte og tolke utsagn ulikt. Underveis i intervjuet stilte vi kontrollspørsmål både for å sikre at vi forstod informanten riktig og at informanten forstod spørsmålene som ble stilt. Dette fører til at reliabiliteten blir høyere. I teoridelen av oppgaven tok vi i bruk fagartikler for å tilegne oss mer kunnskap om SAF-T. Fagartikler er sekundærdata, og vi har derfor måtte være kritisk til disse kildene. For å sikre reliabiliteten, har vi sett på hvem som har skrevet og publisert disse artiklene.

Validitet dreier seg om «hvor godt man måler det man har til hensikt å måle» (Gripsrud et al., 2016, s. 61). Resultatene vi får kan være svært pålitelige, men dersom de ikke er relevant for det vi ønsker å undersøke, vil de ha liten betydning for oss. Høy reliabilitet er en forutsetning for høy validitet, men er ikke nok alene. Gjennom internettsøk og intervjuene har vi fått store mengder informasjon. For å sikre høy validitet i oppgaven, ble det nødvendig å skille ut den informasjonen som var relevant for å svare på vår problemstilling.

4. Analyse

Hovedformålet med analysen er å drøfte hvordan Skatteetaten, regnskaps- og revisjonsbransjen, og systemleverandørene vil bli påvirket av innføringen av SAF-T. Her vil vi ta utgangspunkt i informasjonen fra våre informanter kombinert med det som fremkommer av rapporten fra 2014. Analysedelen vil være strukturert etter intervjuguidens temainndeling. Hovedtemaene vil bestå av implementering, samarbeid og endring av arbeidsoppgaver og system, samt fremtid. Under «implementering» vil vi drøfte hvordan implementeringsarbeidet har vært hittil for de ulike fagfeltene innenfor næringslivet, samt Skatteetaten. Deretter vil vi drøfte hvordan samarbeidet mellom disse har vært. Under «endring av arbeidsoppgaver og system» vil vi videre drøfte hvordan innføringen av SAF-T vil påvirke arbeidshverdagen deres. Avslutningsvis har vi temaet «fremtid», som i intervjuguiden er dekket av punktet «erfaringer og meninger». Her vil vi drøfte hvilke forventninger man har til SAF-T i fremtiden, og SAF-T i kombinasjon med annen teknologi.

4.1 Implementering av SAF-T

SAF-T innføres fra 01.01.2020. Innføringsfristen nærmer seg og derfor har vi ønsket å få oversikt over hvordan de ulike selskapene ligger an i implementeringsprosessen. Vi spurte derfor våre informanter følgende spørsmål: *«hvordan har prosessen med implementeringen i ditt selskap vært?»*.

Skatteetaten

Vår informant fra Skatteetaten fortalte om deres prosess knyttet til utviklingen av SAF-T. Under implementeringsarbeidet av SAF-T-formatet, ble fagressurser fra Skatteregionene og Skattedirektoratet slått sammen til et daglig samarbeid for å utnytte potensialet i SAF-T. Prosjektløpet har vært åpent for eksterne interessenter, slik at for eksempel systemleverandører har kunnet bidra til utviklingen av formatet. Som følge av åpenheten har IT-prosjektet vært svært kostnadseffektivt for Skatteetaten. Kjernen til SAF-T, selve XML-filen, ble utviklet i samarbeid med flere systemleverandører gjennom et tett samarbeid med Regnskap Norges IT-forum. En referansegruppe ledet av Skatteetaten har ansvaret med forvaltningen av formatet. Denne referansegruppen har også medlemmer fra Regnskap Norge og Revisorforeningen, som representanter fra næringslivet.

Skatteetaten har hatt samtaler med blant annet Spania og Nederland i forbindelse med utredningsarbeidet av SAF-T i Norge. Dette er land som allerede har implementert og tatt i bruk SAF-T. Skatteetaten kunne derfor lære av deres erfaringer med et standardisert dataformat. Informanten fortalte videre at Skatteetatens medarbeidere også fikk inspirasjon og kunnskap gjennom workshops fra IOAT (Intra European of Tax Administration), hvor Norge er medlem. IOAT er en organisasjon som består av 45 europeiske skatteadministrasjoner. I tillegg fortalte informanten at Skatteetaten i Norge hadde hatt kontakt med skattede medarbeidere i Portugal. Disse fortalte hvordan direkte overføring av regnskapsdata til skatteadministrasjonen skapte transparens, samt at grunnlaget for falsk fakturering og svart omsetning (omsetning som unndras fra regnskapsføring og skatt) ble betraktelig redusert. Portugal sendte en brosjyre til Skatteetaten om implementeringen av elektroniske fakturaer, hvor det blant annet gikk frem at netto mva-inngang økte med 16% på ett år. Skatteetaten har altså vært mye i dialog med de andre landene som har tatt i bruk SAF-T underveis i arbeidet med implementeringen. Hvordan implementeringsarbeidet har vært i disse landene, og hvordan bruken av standardformatet har utartet seg i ettertid, har våre øvrige informanter imidlertid hatt litt delte meninger om.

Informant 5 opplyste om at Sverige sitt standardformat kalt SIE-formatet, er nærmest privatdrevet. Dette betyr at myndighetene ikke har like mye ansvar for dette formatet, slik som de har i Norge. Informanten fortalte videre at alt innenfor næringslivet blir utvekslet på dette SIE-formatet, noe informanten så på som veldig positivt og lettvinnt. Informant 6 kommenterte at han likte hvordan de

hadde implementert SAF-T i Portugal. De prøvde først å innføre SAF-T på samme måte som i Norge, men at dette var ikke vellykket. Løsningen ble å be om mindre informasjon, og i dag rapporterer bedriftene inn data fra fakturasystemene sine hver måned. Dette er data som omfatter kundenavn, fakturanummer, beløp og mva-beløp. Denne informasjonen gjør at skattemyndighetene kan finne ut hvor mye mva-fradrag selskapene kan kreve, og sammenligne dette beløpet med det fradraget som selskapene faktisk prøver å ta. Denne informasjonen har stor verdi for skattemyndighetene, mente informanten. Ifølge informantene har altså Sverige en egen privatdrevet standard for utveksling av all informasjon innad i næringslivet som fungerer utmerket. Portugal på sin side, har en SAF-T-variant som krever mindre informasjon innrapportert enn det den norske SAF-T-filen krever. Denne løsningen har likevel vært til stor nytte for skattemyndighetene med tanke på mva-rapportering.

Informant 6 var derimot ikke like begeistret over hvordan implementeringsprosessen i de andre landene hadde utartet seg. Han kontaktet flere fagpersoner i disse landene og forhørte seg om hvordan innføringen hadde vært. Det gjennomgående svaret han fikk var: at det var vanskelig, at det ikke var innført etter intensjonen, og at det tok lang tid. Grunnen til dette var at SAF-T-filen er svært kompleks. Det som videre skjedde i disse landene var at skattemyndighetene ikke sanksjonerte, altså ikke ga bøter, dersom det ikke ble levert på rett format. Mange av landene hadde innsendelsen av SAF-T-formatet som et obligatorisk krav. I noen land manglet myndighetene verktøy for å ta imot SAF-T-filen. Dette medførte at de ikke hadde mulighet til å lese filen, og da mistet det naturlig nok sin verdi. Informanten fortalte også om flere problem som oppstod. Skattemyndighetene mottok blant annet SAF-T-filer med feil i formatet. Kvaliteten på regnskapsdataene har derfor vært svært dårlig, noe som har ført til dårlige analyser. Dette har, ifølge informanten, skjedd i alle landene han har snakket med. I disse tilfellene har myndighetene sagt at dersom man ikke klarer å levere SAF-T-filen, kan man heller levere på samme måte som før. Dersom man åpner for muligheten til å levere på samme måte som før, vil det ikke skje noen endring og heller ingen innføring, slo informanten fast.

Ifølge informant 6 er det altså flere land som har innført SAF-T på samme måte som planlagt i Norge. Oppfølgingen har deretter vært mangelfull, og SAF-T har dermed ikke blitt innført ordentlig. Han fortalte om ett land som kun hadde mottatt 100 SAF-T-filer på ett år, noe som er veldig lite. Informanten mener at det samme vil skje i Norge, dersom de ikke bøtelegger de som ikke klarer å levere filen. Om Skatteetaten har planer om å bøtelegge de som ikke klarer å levere SAF-T-filer er foreløpig usikkert, men muligheten er der.

Regnskap/Revisjon

De fleste regnskapselskapene har ikke implementert SAF-T-formatet enda, da de ifølge informant 4 og 6 i stor grad venter på at systemleverandørene skal klargjøre eksportformatet. Videre sier de at regnskapselskapene ikke har involvert seg mye i utviklingsprosessen. I selskapet hvor informant 2 arbeider har de fleste systemleverandørene formatet klart. De har likevel ikke tatt det i bruk fordi det ikke blir etterspurt enda. Dette er noe som er gjennomgående for våre informanter. Revisjonsselskapene har derimot involvert seg mer i prosessen. Dette skyldes trolig at flere av revisorenes arbeidsoppgaver vil bli påvirket av SAF-T. Informant 1 fortalte at de har hjulpet ulike systemutviklere for å finne ut om SAF-T-filen de har utviklet er i henhold til kravene. Informanten forteller at de går gjennom SAF-T-filen opp mot spesifikasjonene, og sjekker at både formatet er riktig og at informasjonen er hentet fra riktig felt i regnskapssystemet. Deres tjeneste innenfor implementeringsprosessen har dermed vært å hjelpe systemutviklerne med å oppfylle filkravene. Informant 6 påpekte også at implementeringen av SAF-T kan medføre en forretningsmulighet. Selskapet han er ansatt i så at mange kanskje ikke ville klare å levere en SAF-T-fil i 2017, og utviklet derfor en konverteringstjeneste i løpet av 2016. Denne tjenesten kunne hente ut data fra regnskapssystemene og konvertere det til en SAF-T-fil. Denne forretningsmuligheten vil også være aktuell i 2020, da det ikke er sikkert at alle klarer å levere eksportformatet i tide.

Systemleverandørene

Systemleverandørens oppgave i implementeringsprosessen har vært å utvikle denne såkalte «SAF-T-knappen» i sine regnskapssystemer, slik at kundene deres får muligheten til å rapportere inn en SAF-T-fil. Informant 4 regnet med at ikke alle systemleverandører som tilbyr regnskapssystemer i dag, ville klare å produsere en slik «SAF-T-knapp» i tide. Han mente at de store systemleverandørene på markedet vil håndtere dette på en grei måte, men at andre selskaper som ikke bruker standardssystemer vil kunne få problemer. Videre sa han at dette har vært kommunisert for dårlig, og at dersom slike selskaper starter dette arbeidet i for eksempel august, så vil de ikke bli ferdig innen fristen. Vi har bare intervjuet én stor systemleverandør, og kan derfor ikke uttale oss på vegne av de mindre systemleverandørene om dette faktisk er en realitet. Dette er også vanskelig å si noe om før 01.01.2020. Informanten kommenterte videre at Skatteetaten ikke alltid hadde forståelse for hvor lang tid det tok å tilrettelegge systemer, og uttalte følgende: «*En ting er at vi skal utføre arbeidet i våre systemer, men det skal også ut til tusenvis av kunder som skal ha dette her ut og i orden hos seg, og det tar tid.*»

To av våre informanter (4 og 6) har uttalt at kompleksiteten og omfanget av SAF-T har vært underkommunisert fra Skatteetatens side. Informant 6 sa følgende om kompleksiteten rundt SAF-T: *Det er utrolig mye data som skal leveres på et strukturert format i en ustrukturert verden. For eksempel vil enhver bedrift i Norge håndtere ting på forskjellige måter. Å kreve at regnskapsinformasjon leveres på samme format for alle selskaper i alle størrelser, krever at man må ta noen generelle betraktninger for hvordan formatet skal se ut, og det passer ikke for noen. Derfor er det en stor jobb å innføre.* Vi har ikke gått i dybden på det tekniske ved SAF-T-formatet. Det er strenge krav om struktur og oppsett i formatet, og dette gjør at det tekniske blir mer komplekst.

I rapporten fra 2014 vurderte prosjektgruppen to ulike format: XML og XBRL GL. Begge formatene er i dag i bruk. Noen land, som Portugal og Nederland, har tatt i bruk XML-formatet med noen avvik fra OECD sin anbefaling (Skatteetaten, 2014, s. 10). Tyrkia bruker en variant av XBRL GL-formatet (Skatteetaten, 2014, s. 13). XML-formatet er ifølge rapporten fra 2014 mer detaljert og konkret enn XBRL GL-formatet (2014, s.24). XBRL GL-formatet er mer komplekst enn XML, og prosjektgruppen påpeker at dette kan øke risikoen for feil. Videre mener prosjektgruppen at XML-formatet fremstår som mer klart til bruk enn XBRL GL-formatet, som fremstår som «ikke tilstrekkelig utviklet» (Skatteetaten, 2014, s.24). Siden XBRL GL-formatet er mer komplekst krever det også mer tid og kompetanse for å forstå, noe som fører til økt kostnad. Prosjektgruppen skriver følgende om XBRL GL-formatet i rapporten: «*Det er vanskelig å se fordelene med å benytte dette rammeverket, når vi ikke har ambisjoner om å bruke formatet til å utveksle data internasjonalt og funksjonaliteten teknologien har ikke gir oss noen identifiserte fordeler*» (Skatteetaten, 2014, s. 25). XML-formatet blir altså sett på som enklere å implementere og har mindre risiko for dårlig kvalitet på dataene siden det er mindre komplekst enn XBRL GL-formatet. Prosjektgruppen poengterer likevel at dersom XBRL GL blir mer utbredt og utviklet, vil man kunne endre til XBRL GL i fremtiden (Skatteetaten, 2014, s. 26). Selv om XBRL GL-formatet er mer komplekst er som nevnt XML-filen også svært kompleks. Kompleksiteten i SAF-T-formatet har også vært et problem i andre land. Det er nærliggende å tro at kompleksiteten kan ha vært en medvirkende årsak til at innføringen har blitt utsatt gjentatte ganger.

Utsatt innføring

Finansdepartementet sendte i 2016 ut et høringsnotat utarbeidet av Skattedirektoratet, hvor det ble foreslått at SAF-T skulle innføres i Norge fra 01.01.2017. Innføringen har imidlertid blitt utsatt flere ganger etter dette. Først ble det utsatt til 01.01.2018, deretter til 01.01.2020 (Deloitte, 2019). Samtlige av våre informanter har kommentert at det har vært uklart når denne ordningen skulle tre i kraft.

I høringsvarene var det tydelig at samtlige høringsorganer var enig om en ting: at innføringen kom for brått på, og at de fikk for liten tid på seg til å implementere SAF-T i sine systemer. Informant 4 fra systemleverandørselskapet kommenterte følgende:

Det ville vært helt håpløst for oss og andre systemleverandører. En ting er at vi trenger å lage løsningen i systemet hos oss, men vi trenger også tid til å få dette ut til alle kunder. Det i seg selv er en prosess som sannsynligvis ville ta et år for vår del, og for kundene sin del, i praksis. Både Revisorforeningen og Regnskap Norge mente at dette her ble håpløs kort tid.

Informant 3 fra Skatteetaten har uttalt at utsettelsen kan ha flere årsaker. Prosessen med å behandle et nytt lovforslag tar gjerne tid. Forslaget må først diskuteres i departementet, deretter skal flere andre parter også vurdere forslaget. En lovendring tar alltid lengre tid enn man ønsker, og informanten tror at dette kan være hovedårsaken til forsinkelsen, uten å være helt sikker. Optimisme til formatet er en annen årsak som blir nevnt: «*når man begynner å jobbe med selve formatet, har det gjerne oppstått diskusjoner på områder som man i forkant ikke tenkte skulle bli diskutert*».

En annen informant (5) tror at utsettelsen skyldes tilliten i samfunnet. I Norge er det kultur for å ha tillit til hverandre og følge lovverket. Han uttalte at: «*I Sør-Europa, i Hellas typisk, er skattemoralen såpass mye lavere at myndighetene må ha slike systemer på plass, for at de skal kunne få krevd inn nok. I Norge er det kanskje ikke så påkrevd*». Myndighetene i Norge ønsker som sagt å bedre bokettersynet med SAF-T, altså kreve inn mest mulig riktig skatt og avgifter. Norge er imidlertid ikke avhengig av SAF-T for å få krevd inn nok skatt til staten, slik som noen land er.

Da Elektronisk handelsformat (EHF) ble innført i Norge i 2012, ble det også definert en standard som sa hvordan den elektroniske fakturaen skulle se ut. Det var mange av de store selskapene som hadde elektronisk fakturering før myndighetene hadde definert EHF-formatet. Da myndigheten innførte dette, krevde de at alle leverandører for stat eller kommune skulle sende på EHF-format. I starten var det imidlertid ingen av kommunene som kunne ta imot en EHF-faktura, som myndighetene hadde krevd, opplyser informant 6. Han forteller videre at det tok tid lang tid før alle standardsystemene i Norge kunne sende eller motta en EHF-faktura. I likhet med EHF-standarden har myndighetene definert en SAF-T-standard, og de fleste av informantene tror at etableringen av SAF-T vil ta lang tid.

Muligheten for å rapportere inn en SAF-T-fil er som nevnt tilgjengelig i dag. Flere systemleverandører som tilbyr regnskapssystem til sine kunder, har SAF-T som en rapporteringsmulighet i deres system. Det er imidlertid ingen av selskapene til de informantene vi har snakket med, som har begynt å rapportere inn SAF-T-filer enda, annet enn test-filer. Informant 3 fra Skatteetaten mener at grunnen

til dette, kan være en kombinasjon av at Skatteetaten ikke har begynt å etterspørre filen, og at regnskapsførerne kanskje ikke er klar over at de har denne muligheten.

Testing av SAF-T-filer og utfordringer

Informant 3 fra Skatteetaten informerte om at Skatteetaten i dag har et tilbud ute til systemleverandører og bokføringspliktige, hvor de kan sende inn anonymiserte SAF-T-filer, såkalte test-filer. Skatteetaten validerer disse for å se om de er riktig i forhold til formatet gjennom en skjemavalidator. En skjemavalidator er et dataprogram som skal sikre at utviklere av regnskapssystemer får bekreftet at de skriver filer i samsvar med standarden (Skatteetaten, 2014, s. 34). Filen blir undersøkt om den henger sammen logisk sett, om alle elementer er med, og om noen eventuelt må fjernes. XML-formatet har et spesielt oppsett som skal følges. Informanten fortalte videre at starten i filen blir kalt «masterdata». Her ligger det informasjon om oppsettet i XML-filen. «*En typisk feil i test-filene har vært at element som er brukt i transaksjoner ikke er definert i masterdata*», sa informanten. Formatet er oppbygd på en spesiell måte med tanke på definisjonen av positive og negative beløp. Dette har ført til en del feil i test-filene. En annen typisk feil som har oppstått er at mva-kodene har blitt brukt feil i transaksjonene, som fører til at de blir vist på feil linjer i transaksjonene. Informanten mener at slike feil er viktig å få tatt bort før det går i produksjon.

Informant 2 fra ett av regnskapsfirmaene opplyser om at det har blitt kjørt testfiler, primært fra deres kunder til Skatteetaten, og at mange av disse har feilet fordi de har vært for store og inneholdt for mye data. Første versjon av XML-formatet har som sagt en begrensning i filstørrelse, som mulig vil kunne skape noen utfordringer. Informant fra Skatteetaten bekrefter at Altinn har begrensninger på filstørrelse, og foreslår at filen kan deles opp i flere filer eller pakkes og sendes i en zip-fil. Informanten sa videre: «*Et problem for de som har sendt inn disse test-filene, kan ha vært hvordan de skal dele opp disse filene*». For en bedrift med veldig mange transaksjoner som for eksempel en bank eller et telefonselskap, kan dette bli en utfordring. Finans Norge skriver i sitt hørings svar at dersom «finanssektoren skal være underlagt bruk av formatet, er det behov for at det gjøres en rekke tilpasninger og avgrensninger i kravet» (Finans Norge, 2016, s.1).

I implementeringsfasen av SAF-T har Skatteetaten fått en del spørsmål og tilbakemeldinger fra systemutviklere og bokføringspliktige. Noen av disse tilbakemeldingene har vært at dokumentasjonen ikke har vært god nok på en del områder. Informant 3 fra Skatteetaten forteller at de har forbedret dokumentasjonen underveis på bakgrunn av disse tilbakemeldingene. Dokumentasjonen har blitt oppdatert for å få tydeliggjøre informasjonen for å unngå misforståelser.

4.2 Samarbeid

I veiledningsnotatet fra OECD som ble utgitt i 2010, ble det hevdet at et tett samarbeid mellom bokføringspliktige og systemleverandør var svært viktig i prosessen med å implementere SAF-T (OECD, 2010, s. 5-6). For bokføringspliktige var det viktig å ha en god dialog med systemleverandørene, for å forstå hvilke endringer denne implementeringen ville medføre i deres systemer. Rapporten redegjorde også for at kommunikasjonen motsatt vei, fra systemutviklere til bokføringspliktige, var like viktig. Et slikt samarbeid innebærer at systemleverandørene vil lage systemer som er tilpasset kundenes behov og som kan lage en SAF-T-fil i henhold til kravene. I våre dybdeintervju spurte vi informantene om hvordan dette samarbeidet hadde foregått. Informantene ble spurt om de hadde samarbeidet med kunder, systemutviklere eller Skatteetaten gjennom implementeringsprosessen ved hjelp av følgende spørsmål:

«Hvordan samarbeider dere med kundene om implementeringen av SAF-T?»

«Samarbeider dere med systemutviklere, Skatteetaten eller andre?»

Tilbakemeldingen var ganske varierende. Det var kun informant 2 som opplyste om at de hadde hatt et tett samarbeid med sine systemutviklere, ikke bare rundt SAF-T, men også annen type teknologi. Informanten sa videre at de ikke ønsket et for tett samarbeid med systemutviklerne, fordi det da ville bli deres problem om en kunde skulle få problemer med systemet, noe de ikke har mulighet til å påvirke. Med et samarbeid som ikke er for tett, kan de være tydelige med sine kunder og si at: *«bruk gjerne dette systemet, men kontrakten er mellom dere»*. Videre har noen av informantene opplyst om at de bare har samarbeidet litt med systemutviklere. Informant 1 sa at de ikke hadde samarbeidet med systemutviklere om implementeringsprosessen av SAF-T, men at de hadde tatt kontakt for å få vite mer om hvor langt systemutviklerne har kommet i sin utvikling.

Informant 5 sa at de hadde samarbeidet litt med sine konkurrenter, via Revisorforeningen, om hvordan rapporteringen skulle foregå. Han mente at det er ikke noe poeng at alle de største firmaene skal finne ut hvordan de skal rapportere helt selv. Informant 5 opplyste videre om at de ikke hadde hatt direkte dialog med noen, men hadde brukt et fora for idéutveksling, hvor utfordringene ved implementeringen hadde blitt diskutert. Dette idéutvekslingsforaet omfattet personer fra Skatteetaten, systemutviklere og konkurrenter. Ingen av informantene fra regnskapsfirmaene hadde imidlertid hatt noen samarbeid med Skatteetaten. En feilkilde kan her være at vårt begrensede utvalg av informanter gir informasjon som ikke er rettvise for flertallet.

Informant 4, fra systemutviklerselskapet, fortalte at de hadde diskutert innholdet i SAF-T-formatet med revisjonsfirmaene, men i liten grad med sine kunder. Videre hadde de samarbeidet med Regnskap

Norges IT-forum for å få synspunkter fra regnskapsbransjen. Informanten sa at de selvfølgelig ville snakke med kundene dersom de kom med spørsmål, men at det til nå hadde vært veldig stille fra kundebasen generelt. Dette er litt overraskende, spesielt siden regnskapskontorene pleier å være mer «på». Han regner med at det kommer mer spørsmål i siste liten, når innføringen nærmer seg. «*Til høsten så vil det vel være mer oppmerksomhet rundt dette igjen, for da begynner det å nærme seg nyttår*», sier han. Skatteetaten sa at de har hatt et godt samarbeid med revisorforeningen og Regnskap Norge. «*Man har et felles ønske, dette er positivt og et godt utgangspunkt for å få dette til*», la informanten til. Videre kommenterte informanten at implementeringsprosessen har vært en rimelig grei prosess, men at alt ikke alltid er på plass, og at det alltid vil oppstå noen utfordringer. Skatteetaten har fått spørsmål og tilbakemeldinger fra revisorforeningen og Regnskap Norge underveis i prosessen, som har bidratt til å oppdage feil, som videre har blitt fikset.

4.3 Påvirkning på arbeidsoppgaver og system

I dette kapitlet ser vi på hvordan arbeidsoppgavene til de ulike fagområdene kan bli påvirket av innføringen av SAF-T. Vi har tatt utgangspunkt i konsekvensutredningen fra hovedrapporten fra 2014. Vi spurte derfor våre informanter blant annet følgende spørsmål: «*Har noen av arbeidsoppgavene blitt endret på grunn av SAF-T?*». Dette hovedspørsmålet kombinerte vi med underspørsmål angående endring eller fjerning av arbeidsoppgaver. Først skal vi se på konsekvensen for Skatteetaten. Deretter ser vi på regnskapsbransjen, før vi går nærmere inn på revisjonsbransjen. Enkelte av arbeidsoppgavene i disse to bransjene vil bli påvirket på samme måte og vi har derfor samlet disse i et eget punkt. Til slutt vil vi se på SAF-Ts påvirkning for systemutviklere.

Skatteetaten

En stor utfordring for Skatteetaten er at det i dag ikke er krav til hvilke format bokføringspliktige skal levere i. Dette har ført til at Skatteetaten har egne spesialrevisorer som kartlegger IT-miljøet, tilrettelegger og konverterer regnskapsfilene, for deretter å importere filene til programmene som Skatteetaten benytter (Skatteetaten, 2014, s. 33). Deretter er det revisorer uten denne spesialfunksjonen som videre utfører arbeidet med kontrollen (Skatteetaten, 2014, s. 33).

Endringen i Bokføringsforskriften slår fast at det er Skatteetaten som bestemmer hvilket innhold og format som skal leveres (§7-8). Informant 3 fra Skatteetaten sier at innføringen av SAF-T forhåpentligvis vil gjøre at Skatteetaten slipper unna en del arbeid de gjør i dag, for å få de rapporterte opplysningene inn i deres analyseverktøy. Prosessen med import av data kan standardiseres ved innføringen av SAF-T, og informanten mener dette vil utgjøre den største forskjellen for Skatteetaten. Et standard dataformat, som definerer hvilken informasjon som skal inngå i det enkelte felt i

regnskapsfilen, vil gjøre arbeidet med rapporteringen lettere. Standardiseringen vil bidra til at både avgiver (bokføringspliktig eller regnskapsfører) og mottaker (Skatteetaten) av regnskapsfilen vil ha en felles forståelse av hvilken informasjon filen skal inneholde. Dette vil gjøre Skatteetatens arbeid enklere, ved at de ikke lenger trenger å tilrettelegge og konvertere de inngående regnskapsfilene, før de kan konverteres til Skatteetatens programmer. Import av regnskapsfiler til Skatteetatens analyseprogram vil dermed kunne automatiseres. Standardiseringen og automatiseringen av importen fører til at en revisor uten spesialkompetanse kan gjøre dette uten bistand fra andre med denne kompetansen. Fordelen med en standardimport, fremfor en manuell tilrettelegging av regnskapsfiler, vil gjøre at Skatteetaten slipper å bruke like mye tid og ressurser på å få importert filer til deres systemer. Videre vil risikoen for at det oppstår misforståelser bli redusert, som følge av at et mellomledd mellom avgiver og mottaker blir fjernet (Skatteetaten, 2014, s. 33).

Ved innføringen av SAF-T får Skatteetaten også tilgang på mer data enn tidligere da de ikke lenger bare får et utvalg, men fullstendige data. Bedre innsyn i regnskapsdata vil kunne gi et større analysegrunnlag enn tidligere. Skattemyndighetene vil dermed kunne kontrollere flere områder enn før, som for eksempel: nasjonal- og internasjonal skatt, merverdiavgift, internprising og bokføringsloven (EY, u.å.). Skatteetaten sin representant fortalte at en innføring av SAF-T vil gjøre det mulig for Skatteetaten å lage automatiske analyser av regnskap, nettopp som følge av at formatet er standardisert. For Skatteetaten var det tidligere ofte slik at det å innhente et nytt regnskap innebar et helt nytt oppsett, noe som gjorde det vanskelig å lage noe fast og standardisert. Innføringen av SAF-T vil altså gjøre det mulig å automatisere og effektivisere denne prosessen. Mer effektive analysemetoder vil redusere revisorens tidsbruk på kontrollen. En kombinasjon av tilgang til et større datagrunnlag og standardanalyser, gjør at man kan utføre analyser av større deler av datagrunnlaget enn tidligere. Dette vil bidra til å øke datakvaliteten (Skatteetaten, 2014, s. 33). Denne type kontrollgjennomføring er ventet å øke i tiden fremover (Skatteetaten, 2014, s. 34).

Skatteetaten skal sørge for at utlevering og mottak av regnskapsfiler skjer på en trygg måte, og sikrer konfidensialiteten til de bokføringspliktige. Dette er informasjon som vil kunne være av interesse for de bokføringspliktiges konkurrenter, og andre interessenter som ikke bør få tilgang til informasjon. I dag finnes det bestemmelser knyttet til hvordan (eksterne) regnskapsførere skal behandle slik informasjon. Bedriftssensitiv informasjon kan i hovedsak lekkes på to måter: ved at en regnskapsfører (eller annen) bryter sin lovbestemte taushetsplikt eller ved at ansatte i bedriften gir informasjonen videre. Informant 2 forklarer at det ville være mye mer uheldig om en SAF-T-fil kommer på avveie enn en liten rapport fra et regnskapssystem, da SAF-T er en komplett samling av dataene, i stedet for bare deler av informasjonen. Det vil føre til at data på avveie vil kunne utgjøre en større risiko.

Konfidensialiteten sikres gjennom Altinn-løsningen som brukes i dag. Informanten fra Skatteetaten opplyser om at dataene som kommer inn til dem, vil være tilgjengelig for kun én person. Personen som får tilgang til dataene er enten kontrollør eller revisor på saken. Dersom det skulle være flere personer som jobber med samme sak, så vil det likevel bare være én person som vil ha tilgang til å hente ut dataene. Dataene blir hentet ut fra en database som er tilgangsstyrt. Når det gjelder behandlingen av dataene, så skal dataene lagres på et bestemt filområde. Dette filområdet er også tilgangsstyrt til dem som har ansvaret for regnskapet. Videre har Skatteetaten strenge regler for sletting av filene i etterkant av en kontroll.

Skatteetaten analyserer økonomiske data primært ved hjelp av et analyseverktøy, SESAM (Skatteetaten, 2014, s.7). I tillegg til SESAM bruker de ACL, Audit Command Language (Skatteetaten, 2014, s. 16). Ifølge rapporten fra 2014 støtter både SESAM og ACL import og lesing av XML-skjema etter strukturen fra OECD sitt SAF-T skjema allerede (både versjon 1 og 2), (Skatteetaten, 2014, s. 16). Dersom man gjør justeringer fra strukturen på OECD sitt SAF-T-skjema, må leverandøren spesialtilpasse importgrensesnittet. Teknisk senter i Skatteetaten har ansvaret for å utvikle standardanalyser til SESAM (Skatteetaten, 2014, s. 34). SESAM ble i 2018 fornyet og heter nå Audit Assistant.

Informant fra Skatteetaten opplyser at Skatteetaten vil ha ansvaret for det daglige vedlikeholdet av SAF-T. Endringer som skal gjøres i formatet må imidlertid gjennom en referansegruppe for å bli godkjent, før man kan ta det inn som en del av standardfilen. Skatteetaten skal også støtte utviklingen av en skjemavalidator, både nå ved innføringen av SAF-T, samt ved fremtidige endringer og videre utvikling av formatet (Skatteetaten, 2014, s.34). Skatteetaten vil, som nevnt over, ha myndighet til å bestemme hvilket skjema og hvilken versjon som gjelder. Informant 3 sa at Skatteetaten ikke har noen planer om å utvide SAF-T med andre versjoner; *«I dag er hovedfokuset å få innført dagens versjon, før man eventuelt senere kan tenke på å utvide til de neste versjonene»*.

Regnskap

De regnskapsproduserende systemene har i dag en begrenset analyse- og kvalitetskontroll. Det er derfor vanlig at bedrifter benytter seg av ulike analyseprogrammer for bedre analyser og kontroller. Bedriftene benytter analyseprogrammer tilbudt av systemleverandørene og som er tilpasset deres regnskapssystem. Disse programmene fungerer bra i dag, men er ifølge informant 6 gjerne dyre for bedriften å benytte seg av, både i form av engangskostnader og løpende lisenskostnader. Det finnes i dag veldig mange ulike analyseprogram. Disse verktøyene brukes til rapportering, avviks- og kvalitetskontroller og som et styringsverktøy for ledelsen (Tripletex og Visma b, u.å.). Det finnes

standardoppsett for rapporter klare til bruk i analyseverktøyene, men bedriftene kan også tilpasse rapportene selv. Her kan bedriftene velge hva de ønsker rapportene skal inneholde av informasjon. Dette vil variere fra bedrift til bedrift og utfra hva formålet med rapporten er, for eksempel avdelingsrapporter, prosjektrapporter og rapportering til styret eller til myndighetene. Analyseverktøyene kan støtte ledelsen eller styret til å ta bedre beslutninger i bedriften.

I tillegg til standardoppsettene for rapporter, inneholder mange av analyseverktøyene standard budsjettoppsett. Mange bedrifter bruker budsjettet som et styringsverktøy. Analyseverktøyene vil kunne analysere økonomiske nøkkeltall og sammen med budsjettet vil det fungere som et styringsverktøy for bedriftsledelsen. Ifølge informant 2 fra regnskapsbransjen bruker de i dag flere analysesystemer som blant annet PowerBI, Onestop Reporting og BizView, hvor analysedata blir hentet ut ifra regnskapssystemene. Den første versjonen av SAF-T vil bare hente ut deler av informasjonen, mens analysene i regnskapssystemene har tilgang til all informasjonen. SAF-T 1 vil altså fungere til regnskapsanalyse på et helt generelt nivå, men vil ikke gi like gode analyser som de analysene som ligger i regnskapssystemene fra før, sa informant 2. Analysesystemene er heller ikke klargjort for SAF-T, og informanten ser derfor ikke noen behov i å «bytte ut» disse systemene for å jobbe på SAF-T-formatet riktig enda. Den første versjonen av SAF-T-formatet, til tross for sin begrensede informasjon, vil likevel inneholde nok informasjon til å kunne utføre gode analyser, både i forbindelse med bokettersyn og revisjon.

Regnskapssystem og rapporteringsverktøy har i dag tilgang til all data de måtte trenge. Dagens SAF-T-versjon inneholder ikke nok informasjon, og er ikke komplett nok, til at bedrifter skulle ønske å belage sin rapporteringsstruktur på SAF-T. Informant 2 fra regnskapsbransjen tror ikke det vil skje noen voldsomme endringer før SAF-T er fullverdig. Det vil si når SAF-T inneholder absolutt alle dataene som i dag ligger i regnskapssystemene og de omkringliggende systemene, som ulike typer forsystemer, varelagersystem, anleggsmiddelregister eller årsoppgjørssystemer. SAF-T vil altså ikke føre til store endringer verken i regnskapssystem eller analyse- og rapporteringsverktøy i første omgang. I dag er SAF-T primært et format for eksport av regnskapsinformasjonen. Flere av våre informanter sa at innføringen av SAF-T ikke vil endre hvordan regnskapsførere jobber, eller selve inputen i regnskapssystemene. «SAF-T vil bare være en av de 180 rapportene som ligger tilgjengelig i systemene fra før», sa informant 2. Han mener derfor at regnskapsførere ikke vil bli påvirket av SAF-T 1 i særlig grad.

Informant 5 fortalte om standard kontoplan og hvordan dette kunne påvirke regnskapsførere og revisorer. I tillegg mente han at det ville kunne bli et høyere kompetansekrav. Dette kommer vi tilbake

til under punktet Revisjon og regnskap senere i oppgaven. I fremtiden vil SAF-T kunne bidra til større endringer, noe vi vil se på under punkt 4.4 Fremtid.

Revisjon

Tradisjonelt har man foretatt kontrollering av regnskap med et visst transaksjonsvolum basert på stikkprøver. I et regnskap med 2-3000 transaksjoner, vil man ikke kunne gå gjennom alle transaksjonene. Derfor har man foretatt stikkprøver basert på et utvalg på 20-30 transaksjoner. SAF-T gjør det mulig at revisorer vil kunne kontrollere all datainformasjonen effektivt (Ellefsen, 2017). Informant 1 og 2 forteller at eksterne revisorer som ikke har tilgang til regnskapssystemet, nå vil få tilgang til mye mer data. Dette gjør at de kan kontrollere alle transaksjonene. Informant 2 har også uttalt følgende: *«Uavhengig av SAF-T er det allerede laget ganske mange algoritmeløsninger for testing av hele utvalget. Disse algoritmeløsningene kan finne feil i regnskapet, mye bedre enn man kan i dag med manuelle kontroller»*. En algoritme er definert som en «presis beskrivelse av en endelig serie operasjoner som skal utføres for å løse et problem eller flere problemer. Hvis en prosess er algoritmisk, kan den skrives som en serie operasjoner som kan utføres gjennom beregninger» («Algoritme», 2019). Forklart på en enkel måte er en algoritme en oppskrift som forteller hvordan noe gjøres (Solhaug, 2015).

I revisjonsarbeid per i dag hentes det ut saldobalanser, hovedbok og reskontroer i store Excel-format. Fra Excel-formatet blir dataene «kvernet» til analyseformål. Informant 1 forteller at man kan lage gode analyser i dag, men en utfordring er at dataene fra de ulike leverandørene av regnskapssystem, som f.eks. Visma, SAP og Agresso, er strukturert på ulike måter. Dette fører til at det kreves mye arbeid for å strukturere de inngående dataene til dataanalysene. Visma leverer for eksempel både Visma Business, Visma Global og andre Visma-utgaver, hvor oppsett av data kan være forskjellig. I tillegg kan det tenkes at ulike versjoner av samme regnskapssystem også kan se forskjellig ut, som for eksempel at Visma Business versjon 1 lager datasett som ikke er like som Visma Business versjon 5. Dersom data fra et regnskapssystem ser veldig annerledes ut enn data fra et annet regnskapssystem, må det lages to analyser, en for hvert av regnskapssystemene. Innføringen av SAF-T vil føre til at dataene fra de to regnskapssystemene vil bli standardisert, og man vil dermed kunne lage bare en analyse, i stedet for to.

Kontrollering av alle transaksjonene og standardiserte analyser vil bidra til at kvaliteten på revisjonsarbeidet heves. Som informant 2 nevnte, skyldes ikke denne endringen bare implementeringen av SAF-T, men hele den teknologiske utviklingen. Det er dermed ikke SAF-T isolert sett som fører til effektivitet i revisjonsleveransen og kostnadsbesparelse for kundene/selskapene

(Friisk, Rosseland og Flaa, 2017). Revisjonsbransjen vil bli mer avhengig av analyseverktøy, og disse verktøyene bidrar til at man kan hente ut informasjonen mer effektivt. Revisors oppgave blir da å tolke dataene. Derfor vil dette også åpne muligheter for tilleggsrådgivning for revisorer (Friisk et al., 2017). Dette vil vi komme tilbake til i punkt 4.4 Fremtid.

Revisjon og regnskap

Gjennom internettsøket ble vi oppmerksomme på at innføringen av SAF-T medfører krav til at alle virksomheter skal rapportere med standard kontoplan (NS4102) fra Regnskap Norge og med mva-koder utarbeidet av Skatteetaten og Sticos (Evers, Rosseland, Friisk & Flaa, 2017, s. 25-28). Mange selskap følger allerede standard kontoplan så dette vil ikke være problematisk for dem. For noen bransjer er det ikke naturlig å benytte en standardisert kontoplan og for disse selskapene vil det bli krevende å levere etter kravene. Finans Norge (2016, s. 5) og Norsk Olje og Gass (2016, s. 3) pekte på dette som en stor utfordring for dem i sine høringssvar. I tillegg skrev Revisorforeningen i sitt høringssvar at de ikke så noen god begrunnelse for innføringen av en ny standard kontoplan (2016, s. 1). Informant 5 fortalte at dette har påvirket dem i og med at de har en litt utdatert kontoplan. Han så likevel positivt på det da de får endret den gamle kontoplanen til den nye standarden og dermed redusere arbeidet med mapping.

Bokettersyn krever i dag mye arbeid. Informant 2 mener at innføringen av SAF-T vil bidra til at dette kun vil være et tastetrykk for regnskapsførere og revisorer for små og mellomstore bedrifter (SMB). Dette vil likevel ikke være tilfelle for bedrifter med ekstreme transaksjonsvolum, som for eksempel banker. SAF-T-filen inneholder en størrelsesbegrensning, som vil gjøre at innrapportering for bedrifter med store transaksjonsvolum ikke blir like enkelt som for bedrifter med færre transaksjoner. SAF-T vil altså medføre en stor reduksjon i arbeidsmengden knyttet til bokettersyn for både regnskapsførere og revisorer.

Dataflyt er en viktig del av hverdagen til en revisor. Økt dataflyt blir nevnt som en av fordelene ved bruk av SAF-T (Ellefsen, 2017). Mange selskap bruker i dag system med åpne API-er. «API» er en forkortelse for det engelske begrepet «Application Programming Interface». Per definisjon er API «et hjelpeverktøy ved programmering, et grensesnitt mot en eller flere tjenester i et operativsystem, en databasetjeneste eller lignende». Et API definerer hvordan en utenforstående programmerer skal kunne utvikle ny funksjonalitet eller nye tjenester til en applikasjon eller programvare, som er utviklet av andre («API», 2018). På denne måten slipper vedkommende å sette seg inn i applikasjonens kildekode. Typisk brukes API-er for å gi brukere og utviklere tilgang til spesifikke data i en organisasjon/applikasjon («Programmeringsgrensesnitt», 2017). Informant 2 fortalte oss at man i dag

kan ha forskjellige system som kommuniserer gjennom åpne API-er. API standardiserer kommunikasjonen mellom brukerprogram og operativsystem, som deler informasjonen. Innføring av SAF-T vil gjøre denne prosessen enklere, men informanten mener imidlertid at dette ikke vil være «revolusjonerende». Den fullstendige versjonen av SAF-T, sammen med resten av den digitale utviklingen, vil kunne føre til store endringer i dataflyten. Både informant 1 og 2 mente at SAF-T 1 vil kunne lette dataflyten fra regnskapsselskapene til revisor og Skatteetaten. Økt dataflyt bidrar til at det frigjøres tid som kan brukes på mer komplekse oppgaver som krever større del av skjønn (Kleive, 2018).

Informant 5 sa at han tror at kompetansekravet til regnskapsførere og revisorer vil endres. Han mener at det vil kreve en viss dataforståelse for å forstå hvordan transaksjonene i regnskapssystemet henger sammen med det som blir rapportert inn til myndighetene på SAF-T-filene. Regnskapsførerne vil gjerne få en controller-funksjon, i stedet for å «punch» transaksjonene inn i systemene. Vår informant påpeker at dette er nok litt på sikt. Kompetansekravet vil altså endres på grunn av den teknologiske utviklingen i dagens samfunn i kombinasjon med SAF-T.

Systemutviklere

Systemleverandørene må utvikle og tilpasse systemene sine slik at de kan produsere SAF-T-filen som kreves. Hvis en leverandør ikke klarer dette innen tidsfristen, 01.01.2020, vil kundene bli nødt til å skifte til et regnskapssystem som er SAF-T-kompatibelt. Innføringen av SAF-T-formatet fører til en utfordring for systemutviklerne, med å utvikle sine system slik at de oppfyller kravene til innhold og kvalitet i filen.

I rapporten fra 2014 har prosjektgruppen utredet hvilke konsekvenser de tror innføringen av SAF-T vil få (Skatteetaten, 2014). De ulike systemleverandørene vil få ulike utfordringer. Store, komplekse system er ofte tilpasset kunden i stor grad, mens små system er mer standardiserte. Dette fører til at de store systemene må utvikle og tilpasse eksporten for hver enkelt kunde, mens de små systemene kan utvikle et standardformat for SAF-T-rapporteringen (Skatteetaten, 2014, s. 36). ERP-system som har vært i bruk lenge og bygger på eldre teknologi vil kunne få flere tekniske utfordringer enn nyere system. Prosjektgruppen fra 2014 foreslo at de eldre systemene kunne løse disse utfordringene ved å utvikle en selvstendig modul for eksporten av SAF-T-formatet (Skatteetaten, 2014, s. 36).

Det finnes, som nevnt, veldig mange ulike ERP-system og regnskapssystem i dag. Dette gjør at systemutviklerne må utvikle og vedlikeholde eksport- og importrutiner opp mot flere system. Innføringen av SAF-T vil standardisere dette, noe som vil føre til effektivisering og lavere utviklings- og vedlikeholdskostnader. Standardiseringen vil også føre til at det blir lettere for nye aktører å etablere

seg i markedet (Skatteetaten, 2014, s. 36). Innføringen av SAF-T vil derfor kunne føre til større konkurranse mellom systemleverandørene. I dag er det relativt vanskelig å bytte ERP-system og/eller regnskapssystem siden det er vanskelig å flytte dataene fra et system til et annet. Flere av våre informanter påpeker at standardisering av dataene vil gjøre det lettere for kundene å bytte system. Mange tror likevel at dette ikke vil skje før SAF-T er fullverdig. Ifølge informant 1 omfatter SAF-T versjon 1 for lite informasjon til at man lett kan flytte til et annet system. SAF-T 1 omfatter bare hovedbok, reskontro, mva-koder og andre nødvendige faste data. Man får altså bare med seg deler av dataene, og ikke det fulle bildet. Informant 4 påpeker at for at dette skal være mulig, må alle systemene kunne både sende og motta filer på SAF-T-formatet. Per dags dato har fokuset kun vært på å levere data, altså å ta dataene ut fra regnskapssystemet for å sende dem inn ved et eventuelt bokettersyn. Muligheten for å sende eller lese data inn i systemene har hittil ikke blitt etterspurt av kundene, og systemutviklerne har derfor ikke utviklet løsninger for dette. Dette er likevel noe systemleverandørene forventer at regnskapsselskapene vil etterspørre.

Systemleverandørene trenger tid til å tilrettelegge systemene og utvikle nye løsninger for å sikre at det blir gjort på en god måte. I tillegg tar det tid å få løsningene på plass ute hos kundene. SAF-T-formatet var først foreslått innført 01.01.2017, bare noen få måneder etter høringsfristen gikk ut. Mange av høringssvarene kommenterte som nevnt at dette var altfor kort tid til å klare å implementere kravene på en fornuftig måte. Informant 4 fortalte at de hadde god informasjon om hva som skulle inngå i SAF-T-formatet, men at de var usikre på når dette ville tre i kraft. Dette førte til at de utviklet en midlertidig løsning for å sikre at de kunne levere på SAF-T-formatet innenfor fristen. Innføringstidspunktet ble så utsatt flere ganger. Den midlertidige løsningen de lagde blir nå erstattet av den endelige løsningen. Dette har ført til at selskapet har brukt mer tid og ressurser på utviklingen av SAF-T-formatet enn det som var nødvendig. Vår informant mener at Skatteetaten ikke alltid har forståelse for hvor lang tid systemleverandørene trenger for å tilrettelegge sine systemer og hvor stor kompleksitet det er i det de krever.

I dag er det mulig å sende inn testfiler til Skatteetaten for å se at alt fungerer som det skal. Utenom dette er det i dag etter hva alle våre informanter vet/erfarer få eller ingen som har tatt i bruk SAF-T. Dette gjør at det kan være utfordringer som ennå ikke er blitt oppdaget. Informant 4 påpekte at selv om dataene godkjennes i validatorene og at de får sendt inn filen er det ikke sikkert at det er riktig informasjon som legges i de ulike feltene. Den tekniske valideringen sjekker bare om et felt har en viss lengde og et visst innhold. Man kan ikke være sikker på om dette innholdet er eksakt det innholdet som er forventet. Dette gjør at man ikke er helt sikre på at alt fungerer som det skal før man faktisk tar

i bruk SAF-T-formatet. Dersom det oppdages feil så må systemleverandørene løse problemene og distribuere løsningen til alle sine kunder.

Tabell 3: Oppsummerende tabell

SAF-Ts påvirkning	
Skatteetaten	Revisjon
<ul style="list-style-type: none"> • Tilgang til mer data • Kan kontrollere flere områder • Enklere import av data (spesialkompetanse ikke nødvendig) • Redusert risiko for misforståelser • Mulighet for automatiske analyser • Økt datakvalitet • Ansvar for daglig vedlikehold av formatet 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilgang til mer data (for eksterne revisorer) • Mindre ressursbruk til strukturering av data • Mindre arbeid ved bokettersyn • Enklere og bedre kontrollering • Høyere kompetansekrav/dataforståelse • Innføring av standard kontoplan • Standardiserte analyser • Økt kvalitet på revisjonsarbeidet
Regnskap	Systemleverandør
<ul style="list-style-type: none"> • Mindre arbeid ved bokettersyn • Høyere kompetansekrav/dataforståelse • Innføring av standard kontoplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikling kan være utfordrende for noen systemleverandører • Mindre vedlikehold på eksport/importrutiner • Større konkurranse (ved fullverdig versjon)

4.4 Fremtid

Skatteetaten ønsker på lang sikt at rapporteringen av SAF-T-filen inn til Skatteetaten, skal skje uoppfordret og periodevis. Altså at bokføringspliktige rapporterer inn SAF-T-filen for hver periode, uten at Skatteetaten trenger å spørre om det. Hver periode kan for eksempel være en gang i året eller månedlig. Når den fullstendige versjonen av SAF-T-formatet en gang i fremtiden blir implementert, vil en mulig konsekvens av dette bli at en del av den pliktige rapporteringen som utføres i dag, kan erstattes. Eventuelt vil SAF-T-formatets innhold med regnskapsdata være tilstrekkelig, slik at rapportering utover rapporteringen av SAF-T-filen, ikke lengre vil være nødvendig. Samtlige av informantene har kommentert at dette er ønskelig.

Flere av våre informanter hevdet at SAF-T i seg selv ikke ville føre til de store endringene, men at SAF-T i kombinasjon med annen teknologi kunne gi mange nye muligheter. Mye har skjedd innen regnskapsbransjen de siste 50 årene. Bokføring har gått fra manuell bokføring i bøker, til digitale systemer som gjør mye av arbeidet. For 25 år siden kom internett, og da trodde folk at det ikke ville ta lang tid før data kom til å ta over alle arbeidsoppgavene. Informant 2 sa: «I dag frykter vi fremdeles at dette «digitale monsteret» vil spise alle jobbene våre. Erfaringsmessig har vi sett at utviklingen innen

teknologi går fort, men likevel ikke så ekstremt fort». Endringsprosesser tar tid. Dagens realitet er at arbeidsoppgaver i regnskaps- og revisjonsbransjen blir stadig mer automatisert, og standardisering i bransjen blir mer utbredt. Mer standardisering vil gjøre det lettere å utveksle informasjon internt i bedriften og eksternt. Ved en fullverdig versjon av SAF-T vil man kunne ta med seg all regnskapsinformasjon, inkludert historiske data. Dette vil gjøre det lettere å bytte regnskapsfører, revisor og regnskapssystem, og samtidig overholde oppbevaringsplikten. Det vil også bli lettere å bytte ERP-system.

Det er mye ny teknologi som vil påvirke regnskaps- og revisjonsbransjen i tiden fremover. Det er både teknologi som allerede er kommet, som bare venter på å bli tatt i bruk, og ny teknologi som holder på å bli utviklet. Informant 2 nevnte eksempler som Smart Government, algoritmer, blockchain og kunstig intelligens i tillegg til SAF-T. Arbeidsoppgaver i både regnskaps- og revisjonsbransjen blir stadig mer automatisert. De siste tiårene har det imidlertid skjedd størst utvikling innenfor revisjon. Som nevnt i punkt 4.3, under *Revisjon*, har det blitt laget mange algoritmeløsninger for testing av utvalget og for å finne feil i regnskapet. Dette har ført til at mange av prosessene har blitt automatisert. Prosessene utføres i integrerte IT-systemer, men prosessene som helhet er imidlertid lite integrerte. Det vil si at mange bedrifter gjerne har egne systemer eller egne versjoner av hovedsystemet og lager egne rapporter og regnskaper. Deretter laster de opp tall til konsolideringsrapporter manuelt. Det er også flere regnskapsprosesser som fremdeles utføres manuelt. Avstemmingsoppgaver, konsolidering, beregninger i Excel-regneark, oppstillinger av rapporter og kontroller av den finansielle rapporteringen er noen av dem. Dette er tidkrevende, som ved en automatisering kan gi rasjonaliseringsgevinster (Kinserdal, 2017, s.79-86).

Bedrifter som ønsker å være konkurransedyktige i den digitale tidsalderen velger gjerne i dag et skybasert ERP-system. I dag tilbyr også en rekke ERP-systemer åpne API-er som letter informasjonsdelingen internt i bedriften. API er et grensesnitt for maskiner som gir ulike systemer mulighet til å snakke sammen. Dette gir brukere mulighet til å koble og dele informasjon på tvers av systemene. API-er gjør det mulig å hente ut og lagre informasjon i regnskapssystemet, slik at man slipper å lete etter og legge inn informasjon som allerede har blitt lagret et annet sted. På denne måten unngår man dobbeltregistrering, det holder å lagre informasjonen en gang (Krauss, 2016, avsn.3). Før, med alminnelig software, var det vanlig at bedrifter måtte utvikle de samme programmene flere ganger, på ulike maskiner og i ulike systemer. Å lage integrasjoner mot andre systemer, var gjerne en tidkrevende og dyr prosess (Krauss, 2016, avsn.1). I dag er dette heldigvis blitt mye enklere. Informant 2 fra ett av regnskapsfirmaene har uttalt at de fleste systemer i dag deler informasjon med andre systemer internt i bedriften gjennom åpne API-er. Flere software-leverandører som blant annet

24SevenOffice og Visma, tilbyr i dag ERP-systemer med en slik teknologi. Bruk av åpne API-er vil bidra til en mer effektiv arbeidsflyt internt i bedriften, og vil gjøre kundenes hverdag enklere.

Mer standardisering vil også bidra til enklere deling av informasjon internt i bedriften, og eksternt. Standardformatet SAF-T i kombinasjon med annen teknologien, vil som nevnt gjøre det mulig for revisorer til å teste alle transaksjonene, altså hele utvalget, ikke bare et lite utvalg. Revisors datasystemer vil bli koblet opp mot kundens systemer, og laster ned alle relevante regnskapsdata, videre utfører revisor tester på disse dataene. De innhentede dataene analyseres, hvor revisor typisk leter etter feil eller avvik. Dersom avvik blir oppdaget, blir disse undersøkt nærmere.

Våre informanter tror at revisorenes og regnskapsførernes arbeidsoppgaver i fremtiden, vil bli mer eller mindre helautomatisk basert på kunstig intelligens, logisk tenkning, dataanalyser og andre teknologier. Informant 2 fortalte at en naturlig utvikling for dem er å bli mer «fremoverlent» i kundedimensjonen. Det vil si at bedriftens rolle som rådgiver overfor sine kunder stadig blir viktigere. For at kundene skal ha tillit til tallene som regnskapsfører fremlegger, er det viktig at regnskapsfører har evnen til å se sammenhenger, har mye erfaring og en god relasjon med sine kunder. I selskapet hvor informanten er ansatt, jobber de derfor med å utvikle de ansatte mer i retningen kalt «trusted business adviser», på norsk en «betrodd rådgiver». Det er viktig at kunden stoler nok på deg til å dele sine utfordringer. Videre er egenskaper som empati, at man evner å sette seg inn i en annens situasjon, og ærlighet viktig. En rådgiver skal sammen med kunden jobbe som et team mot et felles mål, og en god løsning. Kunden ønsker også en rådgiver som man stoler på vil gjøre det rette, og som evner å virkelig lytte og ønsker å forstå ens utfordringer og behov. I tillegg til at revisjonsbransjen går i retningen mot mer rådgivning, vil en klar forretningsrisiko for revisjonsbransjen være at myndighetene kan gjøre jobben med analyse selv, slik at behovet for revisorer reduseres.

I tillegg til SAF-T-standarden har det blitt vedtatt et annet prosjekt som skal forenkle utveksling av regnskapsdata innad i Norden, kalt «Smart Government», som nevnt under punkt 2.6. Visjonen til Smart Government er å skape en innovativ, digital infrastruktur for automatisk informasjon mellom foretak og offentlige myndigheter, kreditorer og andre interessenter (Høylye, 2018). Bedriftenes finansielle informasjon og transaksjoner vil være digitalisert og standardisert, og data vil automatisk bli prosessert. Bokføringen vil dermed bli automatisert, slik at fakturaer, bestillinger og regninger krever minimalt med manuelt arbeid. Med samtykke kan offentlige myndigheter trekke ut den informasjonen de trenger, og opprette nødvendige rapportene som for eksempel mva og statistikker. Kreditorer kan få tilgang til relevant, oppdatert informasjon, og tilby bedre og mer relevante tjenester.

Videre kan leverandører støtte bedriftens lagerstyring. Smart Government vil gjøre at bedriften ikke lenger trenger å bekymre seg for hva som skal sendes til hvem og når (Høylye, 2018).

Databasen vil være godt beskyttet og bare delt med autoriserte partnere. Dataene vil være fordelt på en strukturert måte, slik at den er tilgjengelig for ulike autoriserte interessenter, automatisk og ved behov. Dette betyr at offentlige myndigheter som Skatteetaten, SSB og foretaksregistre vil ha tilgang til relevante rapporter når det måtte behøves. Private interessenter som kreditorer, forsikringsselskaper og leverandører vil også kunne dra nytte av Smart Government, fordi de får tilgang til kundedata. Det vil for eksempel ikke være nødvendig å rapportere årsregnskap til bankene fordi de kan hente regnskapet selv fra databasen. Bedriften vil kunne velge selv når og hvor mye data som skal deles med databasen (Høylye, 2018). Med Smart Government kan bedriftene altså la bokføringsdata bli overført til en database, hvor alle kan aggregere data etter behov (Høylye, 2018). Med en slik datadeling behøves ikke lengre noen manuelt arbeid for å rapportere til offentlige myndigheter og private interessenter. Med en slik teknologi kan bedriftene i fremtiden si farvel til å lage en årsrapport til foretaksregisteret, en mva-rapport til skattemyndighetene og finansiell rapport til SSB, og holde oversikt over all bokføringen (Høylye, 2018). Dette er retningen utviklingen ser ut til å gå i, og flere av våre informanter ønsker en slik utvikling.

Forslag til videre forskning

I løpet av vår studie av SAF-T oppstod det problemstillinger som kunne vært interessant å studere nærmere i fremtiden. For det første, kan man studere hvordan implementeringen av SAF-T har foregått i Norge sammenlignet med hvordan det var planlagt. En annen interessant vinkling kunne vært å undersøke effekten av innføringen av SAF-T i Norge, og gjerne se dette opp mot effekten i andre land som har innført SAF-T. Eksempler på land som har innført SAF-T er nevnt i punkt 2.5.

5. Oppsummering og hovedkonklusjon

Vi ønsket å undersøke hvordan SAF-T vil påvirke de ulike fagområdene innenfor næringslivet og Skatteetaten. Vi delte vårt forskningsspørsmål i følgende temaer: implementering, samarbeid og endring av arbeidsoppgaver og system, samt fremtid.

Implementering

Kravet om SAF-T har ikke tredd i kraft enda, og dette har ført til at mange selskap venter med å ta i bruk SAF-T som rapporteringsformat. Grunnen til dette er at det foreløpig er ingen som etterspør informasjon på dette formatet. I dybdeintervjuene har det kommet frem at regnskapsbransjen i liten

grad har involvert seg i implementeringsprosessen, mens revisjonsbransjen har vært mer engasjert. Årsaken til dette er at revisjonsbransjen vil påvirkes i større grad enn regnskapsbransjen. I tillegg til lav etterspørsel av formatet var det også uklart når kravet faktisk ville tre i kraft. Uklarheten førte til dobbeltarbeid hos noen av systemutviklerne, som fryktet at de ville få svært dårlig tid før innføringen. SAF-T-formatet har vist seg å være svært komplekst, og noen av informantene mente at omfanget har vært underkommunisert fra det offentlige. Skatteetaten opplyser at de underveis har oppdatert dokumentasjonen for å oppklare eventuelle misforståelser.

Samarbeid

Kommunikasjonen mellom regnskapsfirmaene og systemleverandørene har vært litt begrenset til nå. Det var kun én informant som sa at de hadde hatt et tett samarbeid med systemleverandørene. De andre informantene sa at de hadde hatt noe samarbeid, men i liten grad og da over diskusjonsforum på nettet. Systemleverandøren sa at de hadde hatt svært lite dialog med regnskapsfirmaer om SAF-T den siste tiden, men forventet mer spørsmål fra regnskapsfirmaene like før pliktig innføring. Skatteetaten mente at samarbeidet rundt implementeringsprosessen hadde fungert bra, og at dialogen med revisorforeningen og Regnskap Norge hadde vært god.

Endring av arbeidsoppgaver og system

Ved innføringen av SAF-T vil Skatteetaten få tilgang til mer data. I dag får de bare aggregerte tall, mens ved SAF-T vil de få tall på transaksjonsnivå. Dette gjør det mulig å kontrollere flere områder enn før og datakvaliteten vil øke. Prosessen med å importere datamateriale vil også bli standardisert, noe som gjør at Skatteetaten kan lage automatiske analyser. Dette fører til at de vil bruke mindre ressurser på å få dataene inn i systemet og gjennomføre kontroller. Noen arbeidsoppgaver som blir utført av både regnskapsførere og revisorer vil også kunne bli påvirket. De som ikke bruker en standardisert kontoplan vil bli påvirket siden det nå blir krav om standard kontoplan gjennom SAF-T. I tillegg nevner en av informantene at det kan bli et høyere kompetansekrav med tanke på dataforståelse for å forstå sammenhengen mellom regnskapene og SAF-T-filen.

Revisjonsselskaper vil i likhet med Skatteetaten få tilgang på mer data. Dette gjør at de kan utføre kontroller på hele regnskapet istedenfor kontroll basert på stikkprøver. Regnskapene som blir sendt inn til revisjonsselskapene vil standardiseres. Dette fører til at revisorene vil bruke mindre tid og ressurser på strukturering av dataene, samtidig som de kan lage standardiserte analyser. Sammen vil dette øke kvaliteten på revisjonsarbeidet. Systemleverandørenes arbeidsoppgaver vil derimot ikke påvirkes i særlig stor grad av SAF-T. Rapporten fra 2014 pekte på at utvikling og vedlikehold av import-

og eksportrutiner kunne reduseres på grunn av standardisering, men vi har ikke fått informasjon gjennom intervjuene som underbygger dette. Denne standardiseringen kan føre til at det blir lettere å bytte regnskapssystem. Dette vil gjøre at det blir mindre etableringshindringer og konkurransen mellom systemutviklerne vil øke.

Fremtid

I temaet "Fremtid" ser vi at regnskaps- og revisjonsbransjen vil bli preget av digitalisering og automatisering av arbeidsoppgaver. SAF-T vil bidra til at rutiner og oppgaver blir mer standardiserte. Økt standardisering i kombinasjon med en fullverdig versjon av SAF-T-formatet vil gjøre det enklere å utveksle data internt og eksternt. Dette fører til at man lettere kan flytte regnskapet og historiske data, og dermed enkelt kan bytte regnskapsfører, revisor og regnskapssystem. Siden arbeidsoppgavene vil bli mer og mer automatisert, vil funksjonen til regnskapsførere og revisorer dreie mer mot kontrollering og rådgivning. Skatteetaten ønsker i fremtiden at SAF-T-rapporteringen skal skje periodevis og uoppfordret. SAF-T i kombinasjon med annen teknologi vil videre gi nye rapporteringsmuligheter. Med blant annet Smart Government ser vi en utvikling som går i retningen av mindre rapportering.

Våre hovedfunn indikerer at det er revisorer og Skatteetaten som blir mest påvirket av SAF-T, gjennom enklere import av data, økt datatilgang og standardisering av analyser. Regnskapsførere og systemutviklere vil i mindre grad påvirkes av den første versjonen av SAF-T. Det kan likevel tenkes at en fullverdig versjon av SAF-T vil kunne påvirke alle de nevnte fagfeltene i mye større grad.

LITTERATURLISTE

Algoritme (2019). I *Wikipedia*. Hentet 03.04.2019 fra: <https://no.wikipedia.org/wiki/Algoritme>.

Api (2018). I *Store Norske Leksikon*. Hentet 03.04.2019 fra: <https://snl.no/API>.

Bekkelund, M. K. (2007). *Hva er en åpen standard?*. Hentet 20.03.2019 fra: <https://www.bekkelund.net/2007/10/14/hva-er-en-apen-standard/>.

Bokføringsforskriften. (2004). Forskrift om bokføring (FOR-2004-12-01-1558). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-12-01-1558>.

Bokføringsloven. (2004). Lov om bokføring (LOV-2004-11-19-73). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2004-11-19-73>.

Cong, Y., Du, H., & Vasarhelyi, M. A. (2018) Are XBRL Files Being Accessed? Evidence from the SEC EDGAR Log File Dataset. *Journal of Information Systems: Fall 2018, Vol. 32, No. 3*, s. 23-29.

Deloitte. *Lite SAF-T fra Finansdepartementet*. Hentet 15.04.2019 fra: <https://www2.deloitte.com/no/no/pages/tax/articles/lite-saf-t-finansdepartementet.html?fbclid=IwAR2NDFI4M-nDDsPnpfwUrCWWonhJhcx6DcJrQSXhGYaBnZ06P-Buuthif0A>.

Evers, P., Friisk E., Rosseland J. H. A. og Flaa. T. I. (2017). En ny tidsalder for regnskap, skatt, avgift og kontroll. *Magma, Nr1-2017*, s. 25-28. Hentet fra: <https://www.magma.no/en-ny-tidsalder-for-regnskap-skatt-avgift-og-kontroll>.

Ellefsen, H. (2017, 25. August). Smart anvendelse av SAF-T-filen. Hentet fra <https://www.regnskapnorge.no/artikler/teknologi2/smart-anvendelse-av-saf-t-filen/>.

“Enterprise resource planning” (2019). I *Wikipedia*. Hentet 27.04.2019 fra: https://no.wikipedia.org/wiki/Enterprise_resource_planning.

EY. SAF-T - Standard Audit File – Tax. Hentet 25.02.2019 fra: <https://www.ey.com/no/no/services/ey-saf-t>.

Finans Norge. (2016). *Høringsuttalelse - Standard Audit File Tax (SAF-T) - Standard dataformat for gjengivelse av elektronisk regnskapsmateriale* [Høringssvar]. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---standard-audit-file-tax-saf-t---standard-dataformat-for-gjengivelse-av-elektronisk-regnskapsmateriale/id2506225/?uid=23dc52f2-7c8a-42c3-a10e-deb04dd04713>.

Finanstilsynet. Finanstilsynets konsesjonsregister. Hentet 15.04.2019 fra: <https://www.finanstilsynet.no/konsesjonsregisteret/>.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet. (2006). Eit informasjonssamfunn for alle (St.meld. 17 (2006-2007)). Hentet fra: www.regjeringen.no.

Friisk E., Rosseland J. H. A. og Flaa. T. I. (2017). SAF-T Implikasjoner for revisorer og regnskapsførere. Hentet fra <https://www.revregn.no/i/2017/1/r01-2017-1195>.

Gripsrud, G., Olsson, U. H., og Silkoset, R. (2016). *Metode og dataanalyse* (3.utg). Oslo: Cappelen Damm.

Heggernes, T. A. (2017). *Digital forretningsforståelse: fra store data til små biter*. (2.utg.) Bergen: Fagbokforlaget.

Høylye, K. (2018) *Løsning for utveksling av regnskapsdata innad i Norden skal utvikles*. Oslo: Regnskap Norge. Hentet fra: <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/losning-for-utveksling-av-regnskapsdata-innad-i-norden-skal-utvikles/>.

Intervjuguide (2018). I *Wikipedia*. Hentet 04.03.2019 fra: <https://no.wikipedia.org/wiki/Intervjuguide>.

Kinserdal, F. (2017). NHH skal forske på digitalisering i revisjonsbransjen. *Magma, Årg. 20* (nr. 6), s.79-86. Tilgjengelig fra: <https://www.magma.no/nhh-skal-forske-pa-digitalisering-i-revisjonsbransjen>.

Kleive, K. (2018). Bedre revisjon med dataanalyser. *Revisjon og regnskap*. Hentet fra <https://www.revregn.no/i/2018/8/revregn-08-18-469>.

Krauss, M. V. (2016, 26.mai). Hvordan bygge integrasjoner basert på APIer? [Blogginlegg] Hentet fra: <https://24sevenoffice.com/no/blogg/bygge-integrasjoner-basert-pa-apier/>.

Krumsvik, R. J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS.

Kvantitativ analyse, I *Store Norske Leksikon*. Hentet 07.04.2019 fra: https://snl.no/kvantitativ_analyse.

Moen, T. G., & Havstein, B. (2017). *Regnskapsorganisering* (7.utg.). Oslo: Cappelen Damm AS.

Myhrvold, B. (2017, 29. September). Automatisert, men ikke borte. Hentet fra <https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/automatisert-men-ikke-borte/>.

Norsk Olje og Gass. (2016). Høring - Standard Audit File Tax (SAF-T) - Standard dataformat for gjengivelse av elektronisk regnskapsmateriale [Høringssvar]. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---standard-audit-file-tax-saf-t---standard-dataformat-for-gjengivelse-av-elektronisk-regnskapsmateriale/id2506225/?uid=6cb32e7a-6f86-4a96-a79b-38db721e8c15>.

Norsk Regnskapsstiftelse. (2015). *NBS 8 Sideordnede spesifikasjoner*. Oslo: Norsk Regnskapsstiftelse.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2010). *Guidance for the Standard Audit File – Tax Version 2.0*. Hentet fra: <https://www.oecd.org/tax/administration/45045602.pdf>.

Osnes, K. B., Olsen, J. R., Vassilakopoulou, P., & Hustad, E. (2018). ERP Systems in Multinational Enterprises: A literature Review of Post-implementation Challenges. *Procedia Computer Science*, 138, 541–548.

Pang, A., (2015). Enterprise Resource Planning. Hentet fra: <https://www.appsruntheworld.com/enterprise-resource-planning-applications-market-2010-2015/>.

Personopplysningsloven. (2018). Lov om behandling av personopplysninger (LOV-2018-06-15-38). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38/>.

Programmeringsgrensesnitt (2017). I *Wikipedia*. Hentet 26.03.2019 fra: <https://no.wikipedia.org/wiki/Programmeringsgrensesnitt>.

Revisorforeningen. (2016). *Høring - Standard Audit File Tax (SAF-T) - Standard dataformat for gjengivelse av elektronisk regnskapsmateriale* [Høringssvar]. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---standard-audit-file-tax-saf-t---standard-dataformat-for-gjengivelse-av-elektronisk-regnskapsmateriale/id2506225/?uid=9d65a238-2409-4ef2-bba9-083bfb60eeb3>.

SAF-T (2019). I *Wikipedia*. Hentet 10.02.2019 fra: <https://en.wikipedia.org/wiki/SAF-T>.

Solhaug, R. M. (2015) *Algoritmer styrer din hverdag*. Universitetet i Tromsø - Norges Arktiske Universitet. Hentet fra: https://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=424614&p_dim=88205.

Standard (2018). I *Wikipedia*. Hentet 20.03.2019 fra: <https://no.wikipedia.org/wiki/Standard>.

Skatteetaten og Regnskap Norge. (2018). *Norwegian SAF-T Financial data*. Documentation, SAF-T Working group. Hentet fra: <https://www.skatteetaten.no/globalassets/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/norwegian-saf-t-financial-data---documentation2.pdf>.

Skatteetaten (2018, 27. Mars). Standard for innhold og format ved gjengivelse av elektroniske bokførte opplysninger. Hentet fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/kunngjoringer/standard-for-innhold-og-format-ved-gjengivelse-av-elektronisk-bokforte-opplysninger/>.

Skatteetaten (u.å.). SAF-T Regnskap. Hentet fra <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/>.

Skatteetaten (2014). Standard Audit File - Tax, Standard dataformat for utlevering av regnskapsopplysninger til skatteetaten ved virksomhetskontroll (bokettersyn). Tilgjengelig fra: <https://www.skatteetaten.no/globalassets/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/saf-trapport2014finansdepartementet.zip>.

Tripletex (u.å.). Prisolve. Hentet 03.05.2019 fra: <https://www.tripletex.no/integrasjoner/prisolve/>.

Visma a (u.å.). Hva er bokføring?. Hentet fra <https://www.visma.no/eaccounting/regnskapsordbok/b/bokforing/>.

Visma b (u.å.). Analyseverktøy for større virksomheter. Hentet 03.05.2019 fra: <https://www.visma.no/hrm/analyseverktoy/>.

Åpen standard (2018). I *Wikipedia*. Hentet 20.03.2019 fra: https://no.wikipedia.org/wiki/Åpen_standard.

Vedlegg 1

Intervjuguide: «Implementering av SAF-T og dagens regnskapspraksis»

Informasjon

Vi ønsker å ta et lydopptak av dette intervjuet og dette vil bli slettet når forskningsprosjektet er avsluttet juni/juli 2019.

Vi ønsker å se på **hvordan implementeringen av SAF-T vil påvirke dagens regnskapspraksis?**

Temaet og problemstillingen er svært relevant for vår fordypning. Vi er interessert i å se på SAF-T fordi dette standardiserte dataformatet vil bli lovpålagt for regnskapsbransjen fra 2020. Dette vil bli relevant for oss i arbeidslivet, og vi ønsker derfor å finne ut om det vil føre til en endring i arbeidsmåter eller arbeidsoppgaver for regnskapsførere.

Vi skal prøve å svare på vårt forskningsspørsmål gjennom intervju av regnskapsførere, rådgiver i Skatteetaten og utviklere av regnskapssystem.

Vi setter stor pris på din deltakelse.

Bakgrunn

1. Hva jobber du med/hvilken utdanning har du?
 - a. Hvor lenge har du jobbet med dette?
2. Hvor mye erfaring har du med SAF-T?

Implementering

Regnskapsfører

1. Hvordan synes du prosessen med implementeringen av SAF-T i ditt selskap har vært?
 - a. Hva var bra/dårlig?
 - b. Hvordan kunne prosessen blitt forbedret?
 - c. Oppsto det noen utfordringer?
 - i. Hvordan ble utfordringene løst?

Rådgiver

1. Hvordan synes du prosessen med implementeringen av SAF-T i Norge har vært så langt?
 - a. Hva var bra/dårlig?
 - b. Hvordan kunne prosessen blitt forbedret?
 - c. Oppsto det noen utfordringer?
2. Er det mange som har tatt i bruk SAF-T?
3. Vet du om noen forskjeller mellom implementeringen i Norge og andre land som har innført SAF-T?

Utvikler av regnskapssystem

1. Hvordan synes du prosessen med implementeringen av SAF-T i systemet deres har vært?
 - a. Hva var bra/dårlig?

- b. Hvordan kunne prosessen blitt forbedret?
- c. Oppsto det noen utfordringer?
 - i. Hvordan ble disse løst?

Ansvarlig for implementering i bedrift som ikke har tatt i bruk SAF-T

1. Hvor langt er ditt selskap kommet med implementeringsprosessen?
2. Hvordan synes du prosessen med implementeringen av SAF-T i ditt selskap har vært hittil?
 - a. Hva har vært bra/dårlig?
 - b. Hvordan kunne prosessen blitt forbedret?
 - c. Har det oppstått noen utfordringer?
 - i. Hvordan ble disse løst?
3. Hva tror du vil bli utfordrende fremover?

Arbeidsoppgaver

Regnskapsfører

1. Har noen av arbeidsoppgavene blitt endret på grunn av SAF-T?
 - a. Har noe blitt effektivisert?
 - b. Har noen arbeidsoppgaver blitt fjernet?
 - c. Har det blitt lagt til nye oppgaver?
2. Har SAF-T ført til nye utfordringer?
3. Merker du en endring i det daglige arbeidet som følge av SAF-T?

Rådgiver

1. Som rådgiver, hva er dine arbeidsoppgaver?
2. Hva er de vanligste utfordringer selskap kommer med?
 - a. Hvilke spørsmål får du ofte?

Utvikler av regnskapssystem

1. Hva er dine arbeidsoppgaver?

Ansvarlig for implementering i bedrift som ikke har tatt i bruk SAF-T

1. Hvordan tror du noen arbeidsoppgaver vil bli endret på grunn av SAF-T?
 - a. Tror du noe vil bli effektivisert?
 - b. Vil noen arbeidsoppgaver bli fjernet?
 - c. Vil det bli lagt til nye oppgaver?

Regnskapssystem

Regnskapsfører

1. Har ditt selskap endret regnskapssystem som følge av implementeringen av SAF-T?
 - a. Hvilket regnskapssystem bruker ditt selskap?
2. Er du fornøyd med dagens regnskapssystem?

Ansvarlig for implementering i bedrift som ikke har tatt i bruk SAF-T

1. Har ditt selskap endret/skal dere endre regnskapssystem som følge av implementeringen av SAF-T?
 - a. Hvilket regnskapssystem bruker ditt selskap?
 - b. Er du fornøyd med dagens regnskapssystem?

Samarbeid

Utvikler av regnskapssystem

1. Hvordan samarbeider dere med kundene om implementeringen av SAF-T?
 - a. Har det blitt gjort endringer på bakgrunn av diskusjon med kunder?
 - b. Har det oppstått konflikter/uenigheter?
2. Samarbeider dere med Skatteetaten eller andre juridiske enheter?

Ansvarlig for implementering i bedrift som ikke har tatt i bruk SAF-T

1. Hvordan samarbeider dere med systemutviklere når det kommer til implementeringen av SAF-T?

Erfaringer og meninger

1. Hvilke fordeler eller ulemper har SAF-T etter din mening? Hva burde ev. vært annerledes?
2. Hvilke forventninger har du til SAF-T i tiden fremover?
 - a. Hvordan ser du for deg de neste versjonene av SAF-T?

Avsluttende spørsmål

1. Er det noe du har tenkt på under intervjuet som viktig, som du nå ønsker å legge til?

Vedlegg 2

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Implementering av SAF-T og dagens regnskapspraksis”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut om implementeringen av Standard Audit File – Tax (SAF-T) vil påvirke dagens regnskapspraksis. I dette samtykkebrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg. Vedlagt finner du også intervjuguide.

Formål

Vi er tre studenter som studerer Økonomi og administrasjon ved Høgskulen på Vestlandet (HVL). Vi skal dette semesteret skrive bacheloroppgave innenfor fordypningen Regnskap og skatt. Vi valgte å se nærmere på SAF-T Regnskap. Formålet med prosjektet er å se på implementeringen av SAF-T og hvordan dette vil påvirke dagens regnskapspraksis.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet, ved veileder Carmen Olsen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vi ønsker å intervju personer med relevant kompetanse som har erfaringer med SAF-T.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du vil bli intervjuet. Intervjuet vil ta ca. 45 minutter. Vi vil stille spørsmål om dine erfaringer angående SAF-T og ev. hvordan SAF-T vil påvirke dine arbeidsoppgaver. Vi ønsker å ta lydopptak og notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. De som vil ha tilgang ved behandlingsansvarlig institusjon vil være medlemmene i bachelorgruppen og vår veileder. Bacheloroppgaven vil leveres til sensur, og da vil også sensor få tilgang til oppgaven. Vi ønsker å kunne henviser til navn og ev. organisasjon i vår oppgave dersom du samtykker til dette. Dersom du ikke ønsker å samtykke til dette, kan vi anonymisere opplysningene i oppgaven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes juni/juli 2019. Ved prosjektslutt ønsker Høgskulen på Vestlandet at bacheloroppgaven skal være offentlig. Dersom du ønsker det, kan vi anonymisere opplysningene som fremkommer i oppgaven, etter sensur. Lyddopptak og andre opplysninger som ikke er med i oppgaven inkl. vedlegg vil bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Carmen Olsen, Cardamine.Carmen.Estrella.Olsen@hvl.no.
- Vårt personvernombud: Halfdan Mellbye, personvernombod@hvl.no eller telefon: 55 30 10 31.
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på e-post (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Mucyo Marirosi
(Student)

Ingvild Lund Fløtre
(Student)

Julie Garnes Strøm
(Student)

Carmen Olsen
(Veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet "*Implementering av SAF-T og dagens regnskapspraksis*", og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes, herunder navn og organisasjon

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, juni/juli 2019.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3

Selskap/nettsted	Link	Kommentar
24SevenOffice	https://24sevenoffice.com/no/blogg/bygge-integrasjoner-basert-pa-apier/	
Already On	https://www.alreadyon.com/hva-er-api	
American Accounting Association	https://aaapubs.org/doi/10.2308/jis.2011.25.1.37	Forskningsartikkel
Deloitte	https://info.deloitte.no/lg-tax-saf-t-hjelp.html	
	https://www2.deloitte.com/no/no/pages/tax/articles/saf-t/english/taxcube-deloitte.html?gclid=CjwKCAiA4t_iBRApEiwAn-vt-xB8HPfwL4o4sEB1v50zXLBf0P84q8XqZkXLySv7-3tqmh2DJznL8hoCbA8QAvD_BwE	
EY	https://www.ey.com/no/no/services/ey-saf-t	
Github	https://github.com/Skatteetaten/saf-t/blob/master/Example%20Files/ExampleFile%20SAF-T%20Financial_888888888_20180228235959.xml	
KPMG	https://home.kpmg/no/nb/home/nyheter-og-innsikt/2018/01/saf-t-regnskap-pliktig-fra-2020.html	
	https://verdtavite.kpmg.no/rapporteringsformat-saf-t-til-skatteetaten-standard-audit-file-tax/?s	

	https://home.kpmg/no/nb/home/nyheter-og-innsikt/2019/02/nytt-kpmg-verktoy-forenkler-saf-t.html	
	https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2016/01/gits-going-beyond-the-data-january-2016.pdf	
	https://home.kpmg/no/nb/home/nyheter-og-innsikt/2017/11/kartlegger-okonomifunksjonen-for-a-redusere-risiko.html	
Magma	https://www.magma.no/nhh-skalforske-pa-digitalisering-i-revisjonsbransjen	
	https://www.magma.no/en-ny-tidsalder-for-regnskap-skatt-avgift-og-kontroll	
Nordic Smart Government	https://nordicsmartgovernment.org/	
OECD	http://www.oecd.org/tax/administration/45045602.pdf	Veiledningsnotat
Regjeringen	https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ending-i-bokforingsforskriften---standard-audit-file-tax--saf-t/id2583118/	
	https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---standard-audit-file-tax-saf-t---standard-dataformat-for-gjengivelse-av-elektronisk-regnskapsmateriale/id2506225/	Høringsnotat og svar
Regnskap Norge	https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/losning-for-utveksling-av-regnskapsdata-innad-i-norden-skal-utvikles/	
	https://www.regnskapnorge.no/faget/artikler/teknologi2/smart-anvendelse-av-saf-t-filen/	

	https://www.regnskapnorge.no/fage/t/artikler/teknologi2/automatisert-men-ikke-borte/	
	https://www.regnskapnorge.no/fage/t/artikler/teknologi2/saf-t-suse---vi-narmer-oss-effektiv-dataflyt/	
	https://www.regnskapnorge.no/fage/t/artikler/magasin/slik-digitaliseres-okonomifunksjonen/	
Revisjon og regnskap	https://www.revregn.no/i/2018/3/rr03-2018-1292	
	https://www.revregn.no/asset/blapdf/YmxhcGRmMjAxOS8wMg/mobile/index.html?fbclid=IwAR2YR8UwrT58dQtSp1DO7wkRj3olunPgYC1MzaUJ05REAxGAcFml0gB0uAA	
	https://www.revregn.no/i/2017/1/r01-2017-1195	
	https://www.revregn.no/i/2018/8/revregn-08-18-469	
Skatteetaten	https://www.skatteetaten.no/globalassets/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/saf-trapport2014finansdepartementet.zip	Hovedrapport 2014
	https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/	
	https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/dokumentasjon/	
	https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/kunngjoringer/standard-for-innhold-og-format-ved-gjengivelse-av-elektronisk-bokfor-te-opplysninger/	

	https://www.skatteetaten.no/global-assets/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/norwegian-saf-t-financial-data---documentation2.pdf	
	https://www.skatteetaten.no/global-assets/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/rutiner-regnskap-og-kassasystem/saf-t-regnskap/requirements-and-guidelines-for-implementing-digital-signatures-in-cash-register-systems.pdf	
Standard	https://www.standard.no/toppvalg/om-oss/standardsforgrowth/	
ScienceDirect	https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050918317204	Forskningsartikkel
Tripletex	https://www.tripletex.no/integrasjoner/prisolve/	
UiT	https://uit.no/nyheter/artikkel?p_documento_id=424614&p_dim=88205	
Visma	https://www.visma.no/eaccounting/regnskapsordbok/b/bokforing/	
	https://www.visma.no/eaccounting/regnskapsordbok/f/factoring/	
	https://www.visma.no/hrm/analyse-verktoy/	
Wikipedia	https://no.wikipedia.org/wiki/Algoritme	
	https://no.wikipedia.org/wiki/Enterprise_resource_planning	
	https://no.wikipedia.org/wiki/Programmeringsgrensesnitt	
	https://en.wikipedia.org/wiki/SAF-T	
	https://no.wikipedia.org/wiki/Standard	